

مرور نظام‌مند عوامل مؤثر بر جامعه‌پذیری کودکان پیش دبستانی ۳ تا ۶ ساله

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۶/۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۱/۲۹

سید امیر امین یزدی^۱، حسین کارشکی^۲، سعیده طوفانی اصل^{۳*}

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: کودک انسان از همان ساعات اولیه تولد، به شکل نظام‌داری در جهت کشف جهان پیرامون خود از منابع شخصی برای فهم جهان استفاده می‌کند و از طریق فرایندهای تکاملی-ژنتیکی مستقل از رفتارهای غیر اجتماعی، اجتماعی شدن را یاد می‌گیرد. پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر اجتماعی شدن کودکان از سنین پیش از دبستان انجام شده است.

روش: پژوهش حاضر از نوع کیفی، با رویکرد مرور توصیفی و با روش مرور نظام‌مند است که مطابق با دستورالعمل گزارش مقالات مرور نظام‌مند، پریماسا انجام شد. جستجوی سابقه پژوهشی از پایگاه‌های داده‌های الکترونیکی داخلی؛ پرتال جامع علوم انسانی، مجلات تخصصی نور، جهاد دانشگاهی، مگ ایران و پایگاه‌های خارجی؛ گوگل اسکولار، پاپ مد و ساینس دایرکت از سالهای ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۴، با کلید واژه‌های اجتماعی شدن و جامعه‌پذیری کودکان پیش دبستانی انجام شد. محتوای مقالات بعد از استخراج با چک لیست پریماسا مورد ارزیابی کیفی قرار گرفت و داده‌های ۸۵ مقاله با استفاده از روش تحلیل محتوا، تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: پس از کدگذاری اولیه، مقالات در ۶ مقوله اصلی ارتباط-والد-کودک، تفاوت‌های فردی کودکان، تحول، عوامل و فرایندهای روان‌شناختی، عوامل محیطی-فرهنگی و جنسیت جای گرفتند و هر یک نیز، تعدادی مقوله فرعی دارند. **نتیجه‌گیری:** نتایج این مرور نظام‌مند نشان داد که از عوامل مرتبط با جامعه‌پذیری در کودکان پیش دبستانی، طبقه ارتباط-والد-کودک، تفاوت‌های فردی کودکان و عوامل و فرایندهای روان‌شناختی بیشترین سهم را در اجتماعی شدن کودکان پیش دبستانی دارند. با توجه به محتوای این یافته‌ها، ضرورت توجه به این عوامل در ارزیابی‌های بالینی، ساخت و طراحی مداخله‌های تربیتی هدفمند برای مراقبین کودک و دیگر افراد مرتبط با سلامت روان کودکان ضرورت پیدا می‌کند.

کلمات کلیدی: جامعه‌پذیری، اجتماعی شدن، رواب والد-کودک، تفاوت‌های فردی، تحلیل مضمون.

۱. استاد تمام، گروه روان‌شناسی مشاوره و تربیتی، پردیس دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، مشهد، ایران

۲. دانشیار، گروه روان‌شناسی مشاوره و تربیتی، پردیس دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، مشهد، ایران

۳. دانشجو دکتری روان‌شناسی تربیتی، گروه روان‌شناسی مشاوره و تربیتی، پردیس دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، مشهد، ایران

* نویسنده مسئول: Sa.toofaniasl@gmail.com

* این مقاله برگرفته از پایان نامه دکتری نویسنده مسئول است.

A Systematic Review of Factors Affecting the Socialization of Preschool Children Aged 3 to 6 Years

Received: 2025/2/17

Accepted: 2025/8/27

Seyed Amir Amin Yazdi¹, Hossein Karesheki², Saideh Toofani Asl^{3*}

Original Article

Abstract

Introduction: Human development involves systematic use of personal resources to understand the surrounding world, with children learning socialization through evolutionary-genetic processes. This systematic review aimed to identify factors affecting socialization in preschool-aged children (3-6 years).

Methods: This qualitative study employed a systematic review methodology following PRISMA guidelines. Searches were conducted in domestic databases (Comprehensive Humanities Portal, Noor specialized journals, Jihad Daneshgahi, Mag Iran) and international databases (Google Scholar, PubMed, Science Direct) from 2015 to 2024 using keywords "socialization" and "sociability of preschool children." After quality assessment using the PRISMA checklist, 85 articles were selected for final analysis using content analysis methods.

Results: Content analysis revealed six main categories affecting preschool socialization: parent-child relationships, individual differences in children, developmental factors, psychological factors and processes, environmental-cultural factors, and gender-related factors, each containing multiple subcategories.

Conclusion: The findings indicate that parent-child relationships, individual differences in children, and psychological factors/processes constitute the most significant contributors to preschool children's socialization. These factors warrant attention in clinical assessments and should inform the development of targeted educational interventions for caregivers and child mental health professionals.

Keywords: Socialization, Parent-Child Relationship, Individual Differences, Content Analysis, Preschool Children.

---

1. Professor, Department of Counseling and Educational Psychology, Ferdowsi University of Mashhad Campus, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Mashhad, Iran.

2. Associate Professor, Department of Counseling and Educational Psychology, Ferdowsi University of Mashhad Campus, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Mashhad, Iran.

3. PhD Student in Educational Psychology, Department of Counseling and Educational Psychology, Ferdowsi University of Mashhad Campus, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Mashhad, Iran.

*Corresponding Author: Sa.toofaniasl@gmail.com

مقدمه

جامعه‌پذیری^۱ به عنوان پاسخ‌های فعال^۲ و واکنشی^۳ به نیازهای دیگران تعریف می‌شود، نیازهایی که در خدمت ارتقای رفاه دیگران^۴ است (کیل نیل و گروسک، ۲۰۲۱). افراد از راه‌های مختلفی می‌توانند از دیگران مراقبت^۵ یا کمک کنند^۶ و بهره ببرند، از جمله همدلی^۷، همدردی^۸ تسلی دادن^۹، نوع دوستی^{۱۰}، به اشتراک‌گذاری^{۱۱}، اهدا^{۱۲}، همکاری^{۱۳}، داوطلب شدن^{۱۴}، دفاع کردن^{۱۵} و موارد دیگر (آیزنبرگ، اسپینراد و کنافو-نوام، ۲۰۱۵؛ هاستینگز، کاله و نوسلوویچی، ۲۰۱۴؛ پادبلا-واکر و کارلو، ۲۰۱۴، گروسک و دیویدوف، ۲۰۲۱). مطالعات عصب تحولی رشد^{۱۶}، نشان می‌دهد، تمایز^{۱۷} سنی، تحولی و شناختی در بروز انواع مختلف رفتار اجتماعی (کمک، به اشتراک‌گذاری، همدلی، ایجاد آرامش و صلح) وجود دارد (دانفیلد، ۲۰۱۴). و متاثر از مکانیسم‌های زیربنایی زیست شناختی، انگیزشی^{۱۸}، شناختی، عاطفی و همچنین مسیرهای رشدی مختلف کودکان در طول دوره رشد است (گرینسپن و ویدر، ۲۰۰۶؛ گروسک و دیویدوف، ۲۰۲۱؛ آیزنبرگ و دیگران، ۲۰۱۵، هاستینگز، میلر و تورکس، ۲۰۱۵). پژوهش‌های مبتنی بر رشد نیز، مفهوم اجتماعی شدن را چگونگی جذب شدگی^{۱۹} کودکان به الگوی ارزش‌ها، دانش و رفتارهای اجتماعی خانواده و محیط زندگی خود می‌دانند (گروسک و دیویدوف، ۲۰۲۱)، جامعه‌پذیری در بستر فرهنگ و تعاملات اولیه با مراقبین اصلی کودک ایجاد و بالیده می‌شود (امین یزدی، ۱۳۹۱). از طرف دیگر، روابط والدین (مراقبین اولیه) و فرزندان پیچیده و چند بعدی است و شامل انواع مختلفی از تعاملات، نقش‌ها و فرایندها است که در طول دوره رشد و تجربیات هیجانی-اجتماعی و در محیط‌های مختلف، اشکال متنوعی پیدا می‌کند، هرچند، اغلب هم‌گرا^{۲۰} هستند (دانفیلد، کولمیر، اوکانل و کلی، ۲۰۱۱؛ پائولوس کون پاپ، لیکاتا، سودیان و ماینهارت، ۲۰۱۳؛ دیویدوف و ایش، کنافو-نوام و هستینگز، ۲۰۱۶). بنابراین، جامعه‌پذیری یا اجتماعی شدن کودکان یک فرآیند واحد نیست و انواع و سطوح مختلفی برای آن صورت بندی شده است (گروسک و دیویدوف، ۲۰۱۵ و ۲۰۰۸ و ۲۰۲۲). با توجه به پیچیدگی موضوع جامعه‌پذیری، از دیدگاه‌های مختلفی به آن پرداخته شده است و همین تنوع دیدگاه، دلیلی است بر اهمیت مسئله جامعه‌پذیری.

از دیدگاه تکاملی، موفقیت تکاملی گونه‌ها، متکی بر بقای ژن‌ها در نسل‌های بعدی است. اگرچه بیشتر رفتارهای حیوانی، از تغذیه تا جفت‌گیری^{۲۱} و جنگیدن^{۲۲}، بر اساس نیازهای بقا^{۲۳} و تولیدمثل^{۲۴} جاندار انجام می‌شود و به نفع خود او است، اما بسیاری

1. Socio Ability
2. Active Response
3. Reaction
4. Welfare
5. Caring
6. Helping
7. Sympathy
8. Empathy
9. Comforting
10. Humanism
11. Sharing
12. Donating
13. Cooperation
14. Volunteering
15. Defensing
16. Developmental Neurogenesis
17. Distinction
18. Motivation
19. Absorb
20. Convergence
21. Mating
22. Fighting
23. Survival Needs
24. Reproduction

از رفتارهای گونه‌های جاندار و انسان، به نفع دیگران است حتی با وجود هزینه‌های^۱ که برای خودشان دارد. علوم اعصاب^۲ و رفتار شناختی^۳ عصبی، اکنون با ارائه بینش در مورد اساس زیست‌شناسی و ریشه‌های تکاملی «طبیعت خوب»^۴، تبیینی برای رفتارهایی که به نفع سایر افراد است ارائه می‌دهد. «رفتار جامعه‌پذیری» در پستانداران برای نشان دادن یک رفتار وابستگی که در پاسخ به نیاز گیرنده، یک حالت منفی و/یا نیاز برآورده‌نشده در فرد دیگری رخ می‌دهد و به کاهش این حالت منفی و/یا برآورده شدن کمک می‌کند، مانند آرامش، کمک هدفمند و به اشتراک گذاری منابع، که ناشی از وضعیت عاطفی منفی یا نیاز برآورده نشده دیگران است. شبیه به چنین رفتاری در خزندگان نیز دیده می‌شود (وو و هنگ، ۲۰۲۳). اساس پژوهش‌های رفتارشناسی عصبی انسان که به طور خاص، فرایندهای عصبی رفتارهای اجتماعی انسان‌ها را مطالعه می‌کند، عمدتاً بر تصمیم‌گیری^۵ در پارادایم‌های تجربی^۶ مختلف متمرکز شده است که به اشتراک‌گذاری، کمک و همکاری منجر می‌شود. در زمینه‌های مختلف اجتماعی، تصمیم‌گیری احتمالاً مستلزم نسبت دادن و/یا به اشتراک گذاشتن حالات عاطفی و ذهنی دیگران است، که ممکن است انگیزه‌ای برای عمل اجتماعی بر اساس نیازها و نیات^۷ دیگران ایجاد کند. دیدگاه‌های تحولی نیز، رفتار جامعه‌پذیری را یک نیروی قدرتمند می‌داند که انسجام اجتماعی را افزایش می‌دهد و بهزیستی^۸ جسمی و عاطفی گونه‌های اجتماعی را ارتقا می‌دهد (گروسک و دیویدوف، ۲۰۲۱).

دیدگاه تحولی، شروع انواع رفتارهای اجتماعی در کودکان خردسال را وابسته به سن و مسیرهای رشدی متفاوت می‌داند. مطالعات طولی نشان می‌دهند، رفتارهای کمک‌رسانی مرتبط با هدف، در اوایل ۱۴ ماهگی ظاهر می‌شوند (وارنکن و تامسلو، ۲۰۰۷). کمی پس از سال دوم، فعالیت‌های اشتراک‌گذاری یا مشارکت برای هدف مشترک، فعال می‌شوند (براونل، سوتلوا و نیکولز، ۲۰۰۹) و تقریباً بعد از سال سوم، فعالیت‌های منجر به آرامش بخشی شکل می‌گیرد (دانفیلد، ۲۰۱۴). این ممکن است منعکس‌کننده وابستگی متفاوت رفتارهای اجتماعی مختلف به توانایی‌های شناختی-اجتماعی مختلف برای تشخیص حالات دیگران و/یا ابداع راه حل باشد (وو و هنگ، ۲۰۲۳). در طول چند دهه گذشته، دو تفسیر شناختی متضاد درباره چگونگی استنباط حالات ذهنی^۹ دیگران ارائه شده است. در تئوری شبیه‌سازی^{۱۰}، کودکان از ذهن خود به عنوان مدلی برای درک ذهن دیگران استفاده می‌کنند و از عقاید یا استنباط خود و تجربیات خود برای پیش‌بینی^{۱۱} عقاید یا واکنش دیگران بهره می‌برند. در دیدگاه تئوری-تئوری^{۱۲}، افراد کمتر به دانش خود و بیشتر به دانش عینی، مشاهدات و جمع‌آوری قوانین درباره رفتار دیگران توجه می‌کنند (کوپنیک و ولمن، ۱۹۹۴؛ کوپنیک و ملزوف، ۱۹۹۷). فرایندهای تکاملی-ژنتیکی رفتار اجتماعی انسان، از رفتارهای غیر اجتماعی جدا هستند (وو و هنگ، ۲۰۲۳) و به شکل کارکردهای گرم^{۱۳} برپایه انتظارات^{۱۴}، هیجان‌ها و خواسته‌ها^{۱۵} در می‌آید (نجاتی، تاجمیری، ۱۳۹۷) و در تصمیم‌گیری‌های پیچیده اجتماعی دخالت می‌کنند. فرایندهای واسطه ادراک^{۱۶} حالات عاطفی دیگران و درک وضعیت روانی دیگران یک گام پیش‌نیاز برای برانگیختن رفتار اجتماعی است. در گام دوم، حالات عاطفی و ذهنی از طریق کانال‌های

1. Costs
2. Neuroscience
3. Cognitive Behavior
4. Good Nature
5. Decision
6. Experimental Paradigm
7. Intentions
8. Welfare
9. Mental State
10. Simulation Theory
11. Anticipation
12. Theory-Theory
13. Warm Functions
14. Expectation
15. Demands
16. Perception

متعددی منتقل می‌شود. در انسان، حس‌های بینایی^۱، شنیداری^۲ و لامسه^۳ از جمله واسطه‌هایی هستند که اغلب درگیر انتقال^۴ پیام هستند (وو و هنگ ۲۰۲۳). دانش عصب‌شناختی کنونی مشخص کرده است، سیستم عصبی بسته به چگونگی دریافت^۵، پردازش^۶ و سازماندهی اطلاعات حسی^۷ ورودی، رفتارهای متفاوتی در موقعیت‌های یکسان را موجب می‌شود که علت رفتارهای متفاوت کودکان در موقعیت‌های مختلف را می‌تواند تبیین کند (امین یزدی، ۱۳۹۱). همه کودکان از یک سیستم عصبی تنظیم شده از ابتدای تولد بهره‌مند نیستند، به طوری که، مقایسه بهداشت روانی تعداد زیادی کودک سالم با کودکان دارای ناتوانی و مشکلات عصب تحولی، تفاوت معنی‌داری در استراتژی سیستم عصبی و خودتنظیمی عصبی در آن‌ها نشان می‌دهد (دان، ۲۰۰۷) و تاثیر مهمی در سبب شناسی^۸ و ماندگاری مشکلات درونی^۹ و بیرونی^{۱۰} کودکان دارد (لیتل، دین، تام چک و دان، ۲۰۱۶). همان طور که گفته شد، از منظر تکاملی، رفتارهای جامعه‌پسند نیز از یک سازگاری زیست-بوم‌شناسی برای زندگی در جامعه تکامل یافته است (نوام، اوزفوفسکی، اسرائیل، دیویدوف و وکسلر، ۲۰۱۵). لذا با وجود تفاوت‌های فردی و چالش‌های زیستی-روانی و اجتماعی کودکان، سازگاری بهتر کودکان در محیط، برآمده از برخورداری از سیستم عصبی تنظیم شده با نیازها است (امین یزدی، ۱۳۹۱) که می‌تواند بر رفتار جامعه‌پذیر (برآوردن نیازهای دیگران) و ابتکار اجتماعی (برآوردن نیازهای خود) کودکان تاثیر بگذارد. و متاثر از مشکلات پردازش حسی و تفسیرهای متفاوت از شدت محرک‌های حسی (پفیر، فایفر، کاستر، استنن، درستین، پیلر و تاکر، ۲۰۱۷)، قرار بگیرد.

پژوهش‌هایی که درباره اجتماعی شدن در سالهای اخیر انجام گرفته است از گستردگی و تنوع بالایی در زاویه دید، روش و جامعه مورد مطالعه، داشته‌اند و همان طور که پیش‌تر گفته شد، تنوع دیدگاه‌ها حجم پژوهش‌ها را افزایش داده است. هرچند پژوهش‌های عصب تحولی و رفتارشناسی سیستم عصبی-مغزی و عصب-شیمیایی (مارش، مارش، لی و هورلمان، ۲۰۲۱) شگفتی‌های بسیاری ایجاد کرده است و پاسخهای روشن‌گری بر این موضوع داشته است. همچنین از مقایسه رفتار اجتماعی در کودکان اتیستیک، نقص توجه/بیش‌فعالی، حساس حسی و اختلالات شایع دوران کودکی با کودکان سالم در عملکرد مغزی آنها و مسیرهای فعال و خاموش مغزی و همچنین مداخلات مؤثر بر درک و رفتار اجتماعی آنها، یافته‌های غنی‌ای فراهم کرده‌اند (وانگ، اوینگ، پنف، لین و چن، ۲۰۲۲) و اطلاعات ارزشمندی برای درک ماهیت اجتماعی شدن و فرایندهای مغزی برای ما ایجاد شده است. با این وجود پژوهش‌های جدیدی در موضوع عوامل مرتبط با اجتماعی شدن درباره کودکان در دوره پیش از دبستان که جمع‌آوری منسجمی از یافته‌ها و نتایج پژوهش‌های متنوع را در خود داشته باشد، یافت نشد.

از آن جا که جامعه‌پذیری یکی از وظایف اصلی رشد در دوران کودکی و نوجوانی است و تحت تاثیر عوامل متعددی ایجاد و تقویت می‌شود و از طرفی موجب افزایش شایستگی اجتماعی فرد می‌شود و در آینده به عنوان یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های موفقیت تحصیلی و اجتماعی نیز به شمار می‌رود (ویسانی، نجاری و احمدپور، ۱۴۰۴)، ضعف و یا فقدان هر یک از این عوامل در دوره پیش از دبستان زمینه ساز چالش‌های جدی در دوره نوجوانی و بزرگسالی می‌شود. بنابراین ضرورت انجام پژوهش‌های مرور را برای پژوهشگر ایجاد کرده است. همچنین این پژوهش به دنبال شناخت بهتر و بیشتر عوامل اجتماعی شدن، سعی در کمک به سبب شناسی مشکلات اجتماعی در سالهای دبستان و نوجوانی دارد تا به پیشگیری و تعدیل اثرات منفی هر یک از این عوامل

1. Eyesight
2. Auditory
3. Tactile
4. Transfer
5. Receive
6. Processing
7. Organizing
8. Etiology
9. Internal
10. External

در رشد سالم کودکان بیانجامد. علاوه بر این، نقشه راه تحولی مناسبی برای طراحی مداخله‌های موثر برای والدین، مربیان و درمانگران کودک فراهم کند. هدف این پژوهش، پاسخگویی به این سؤال است که عوامل موثر بر جامعه‌پذیری کودکان پیش دبستانی کدام است؟

روش

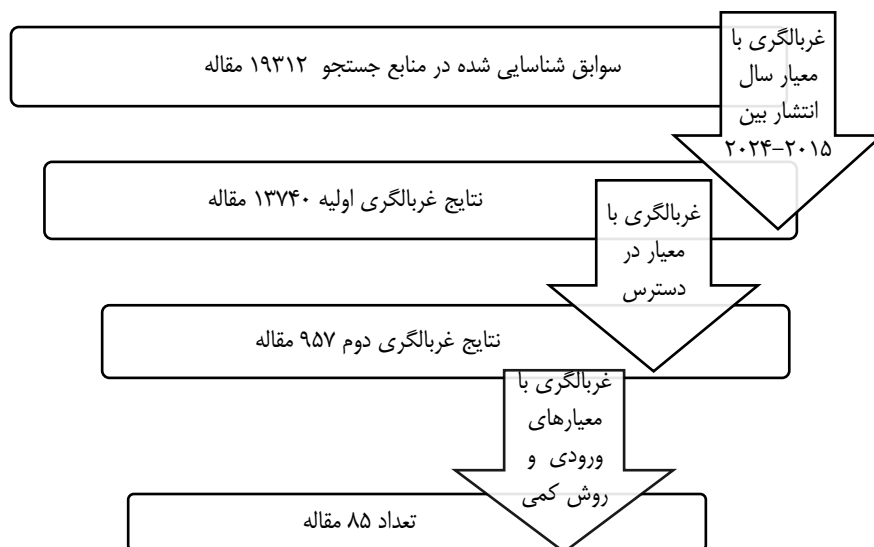
پژوهش حاضر یک مرور توصیفی است و با توجه به روش اجرا، جزء مطالعات مرور نظام‌مند است که مطابق با دستورالعمل موارد ترجیحی برای گزارش مقالات مرور نظام‌مند و فراتحلیل (پریسما) در سال ۱۴۰۳ انجام شد. جستجوی سابقه پژوهشی با استفاده از پایگاه‌های داده‌های الکترونیکی شامل پایگاه اطلاعات علمی سید^۱، پرتال جامع علوم انسانی، پایگاه مجلات تخصصی نور، مگیران، گوگل اسکولار، پاپ مد و ساینس دایرکت تا سال ۲۰۲۴ در رابطه با موضوع جامعه‌پذیری در کودکان پیش دبستانی ایران و جهان انجام شد.

استراتژی جستجو: جستجوی مقالات با استفاده از کلید واژه‌های فارسی؛ جامعه‌پذیری و اجتماعی شدن و در ارتباط با فرزند پروری و تفاوت‌های فردی؛ پردازش حسی در کودکان پیش دبستانی و ترکیب آنها و در نمایه‌های داخلی جهاد دانشگاهی (سید)، پرتال جامع علوم انسانی، مجلات تخصصی نور و مگیران و در نمایه‌های خارجی از معادل‌های انگلیسی با کلمات سوشالیته^۲ و پروسوشال^۳ در پیش دبستانی، سنسوری پروسسینگ^۴ و چایلد-پرنت ریلیشنشیپ^۵ و ترکیبات آنها استفاده شد. استراتژی جستجو در منابع انگلیسی بدین صورت بود که ابتدا در قسمت جستجوی پایگاه‌های اطلاعاتی، کلید واژه‌های سوشالیته و پروسوشال و ترکیبات آنها وارد شد و سپس در عنوان و چکیده جستجو گردید. فرایند جستجوی پایگاه‌ها توسط پژوهشگر و با نظارت استاد راهنما صورت گرفته است.

ملاک‌های ورود و خروج: ملاک‌های ورود به مطالعه عبارت بودند از: مقالات فارسی و انگلیسی زبان چاپ شده در مجلات علمی-پژوهشی داخل و خارج از کشور که متن کامل یا چکیده آنها در دسترس بود با کلمات کلیدی جامعه‌پذیری و اجتماعی شدن در کودکان پیش دبستانی به دست آمد. مقالات با طرح‌های پژوهشی مرور نظام‌مند و کمی-توصیفی و پژوهش‌هایی که با توجه به چک لیست پریسما از کفایت لازم برخوردار بودند، پژوهش‌هایی که از طریق آنلاین چاپ شده یا در آرشیو کتابخانه‌ها قابل دسترسی بودند و مقالاتی که همبستگی‌ها یا عوامل موثر بر جامعه‌پذیری در کودکان پیش دبستانی را گزارش دادند، وارد پژوهش شدند. ملاک‌های خروج نیز شامل مقالاتی بودند که اطلاعات کافی در بر نداشتند، پژوهش‌هایی که با توجه به چک لیست پریسما از کفایت لازم برخوردار نبوده یا دارای ضعف‌های روش‌شناسی جدی بودند، مقالات کیفی، مداخله‌های آموزشی و اثربخشی‌ها از لیست حذف شدند.

نتایج: در این مطالعه، با جستجوی اولیه با کلمات کلیدی؛ جامعه‌پذیری و اجتماعی شدن در کودکان پیش دبستانی در عنوان، ۱۹۳۱۲ مقاله به دست آمد. با غربالگری اول یعنی محدود کردن سال انتشار مقالات به ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۴، ۱۳۷۴۰ مقاله استخراج شد و با غربالگری دوم؛ در دسترس بودن مقاله، ۹۵۷ مقاله باقی ماند. با غربالگری سوم، حذف مقالاتی که در چکیده باهدف پژوهش همخوان نبودند و مقالات کیفی و پژوهش‌های مرتبط با گروه‌های هدف خاص مانند اختلال (اتیسم، نقص توجه/ بیش‌فعالی، مشکلات عصب تحولی و غیره)، تعداد ۸۵ مقاله باقی ماند که با تایید معیارهای ورودی وارد مطالعه مرور نظام‌مند شدند (شکل ۱).

1. SID
2. Sociality
3. Prosocial
4. Sensory Processing
5. Child-Parents Relationship

شکل ۱. ترسیم غربالگری نتایج جستجو

پس از جستجو، غربالگری و ارزیابی کیفی مقالات در طی مرور نظام‌مند، در پایان بررسی بر روی ۸۵ مقاله انجام گرفت. خلاصه نتایج اصلی مقالات پژوهشی در جداول ۱ تا ۶ ارائه شده است. پس از تحلیل، ۶ عامل یا طبقه اصلی از عوامل مؤثر بر جامعه‌پذیری در کودکان پیش دبستانی شناسایی شد. این طبقات شامل؛ ارتباط والد-کودک، تفاوت‌های فردی، عوامل و فرایندهای روان‌شناختی، تحول، عوامل محیطی-فرهنگی و جنسیت است. تحلیل و ارزیابی مقالات بر اساس ملاک‌های پریسما و تحلیل مضمون بر عوامل مؤثر در جامعه‌پذیری و یا اجتماعی شدن انجام گرفت.

جدول ۱. مطالعات مرتبط با ارتباط والد-کودک

موضوع	نتایج	مطالعات مرتبط با ارتباط والد-کودک و جامعه‌پذیری
رفتار گسسته و بی احساس گرمی در رابطه همدلی	والد، منجر به رفتار منزوی و رفتار اجتماعی مهار نشده بیشتری در کودک می‌شود. بر رفتار اجتماعی کودکان با واسطه خودکارآمدی تأثیر گذار است و با رفتارهای اجتماعی کودک در درازمدت همبستگی مثبت داشت. والدین به کودک به شکل‌گیری رفتارهای اجتماعی کودک کمک می‌کند.	رفتار گسسته و بی احساس گرمی در رابطه همدلی
نظم و انضباط والدین	پیش‌بینی کننده مهم رفتارهای اجتماعی کودکان است، شیوه‌های انضباط والدین با خلق و خوی کودک به طور متفاوتی بر نتایج اجتماعی کودک در سنین مختلف تأثیر می‌گذارد.	نظم و انضباط والدین
القای دیگرگرای (استدلال برای درک ارتباط بین اعمال خود و ناراحتی دیگران)	والدین به طور غیرمستقیم با رفتارهای اجتماعی از طریق همدلی بالاتر کودک مرتبط است.	القای دیگرگرای (استدلال برای درک ارتباط بین اعمال خود و ناراحتی دیگران)
نامیدی والدین(نشان نارضایتی از رفتار کودک)	دادن به طور غیرمستقیم با رفتارهای اجتماعی از طریق همدلی بالاتر کودک مرتبط است، در کودکان ۶ و ۸ ساله مرتبط بود، اما برای کودکان ۴ ساله مرتبط نبود.	نامیدی والدین(نشان نارضایتی از رفتار کودک)
افسردگی مادر (خلق و خو)	دانش هیجانی کودک را پیش‌بینی می‌کند و نقش ارتباط مادر-کودک را در دانش هیجانی برجسته می‌کند، با کاهش کارکردهای اجرایی مادر در ارتباط است.	افسردگی مادر (خلق و خو)
کیفیت عاطفی مثبت فرزندپروری	در سازگاری کودکان را پیش‌بینی می‌کند.	کیفیت عاطفی مثبت فرزندپروری
کنترل اجرایی مادر دانش هیجانی مادر	تحت تأثیر خلق و خوی مادر بر دانش هیجانی کودک اثر می‌گذارد. با واسطه کنترل اجرایی بر سازگاری کودکان تأثیر مثبت دارد و می‌تواند آن را پیش‌بینی کند، با افزایش احساس شایستگی مادر در والدگری، موجب افزایش تنظیم فیزیولوژیکی کودکان در سن مدرسه و مادران می‌شود.	کنترل اجرایی مادر دانش هیجانی مادر

رفتارهای اجتماعی شدن مادر	با واسطه عواطف اجتماعی شدن کم او، مشکلات سازگاری بیشتری را در کودکان، پیش‌بینی کردند، رفتارهای هیجانی-جامعه‌پذیری والدین بر شایستگی عاطفی کودکان موثر است، اجتماعی‌سازی هیجانی والدین به تحول تنظیم هیجان‌ها در کودکان ۰ تا ۶ ساله کمک می‌کند.
محیط حمایتی	که در آن نوزاد بتواند مهارت‌های شکل‌گیری و حفظ رابطه سالم را بیاموزد به عنوان پایه سازگاری اجتماعی-عاطفی برای کودک مورد تأکید است.
درگیری والدین با کودک جامعه‌پذیری والدین حساسیت مادر سبک فرزندپروری	سطوح اولیه درگیری والدین و سطوح اولیه رفتار اجتماعی کودک، سطوح بعدی اجتماعی شدن را پیش‌بینی می‌کنند. با رفتارهای جامعه‌پسند کودکان و بزرگسالان، رابطه مستقیم مثبت متوسطی دارد. به ناراحتی فرزندان با هیجان‌ها اجتماعی شدن مرتبط است. تغییرات در سبک و کیفیت فرزندپروری با تفاوت‌های فردی در ساختار و عملکرد شبکه‌های عصبی مرتبط با پردازش احساسات و تنظیم کودکان و نوجوانان مرتبط است.
سبک فرزندپروری مقتدرانه	به طور مثبت با رفتارهای عمومی، عاطفی، سازگاری و سایر انواع رفتارهای اجتماعی خاص (مثلاً به اشتراک گذاری) مرتبط بود، با رفتارهای اجتماعی نوع دوستانه ارتباط منفی داشت، تأثیر منفی بداخلاقی والدین با سبک مقتدرانه بر رفتار اجتماعی کودکان پیش دبستانی کاهش می‌یابد.
سبک فرزندپروری مستبدانه احساس شایستگی والدگری	با رفتارهای عمومی و نوع دوستانه اجتماعی کودکان مرتبط بود، رابطه خطی منفی با جامعه‌پذیری کودک دارد. با افزایش آگاهی، مربی‌گری و اعتبارسنجی مادران با واسطه کاهش موعظه/سخنرانی/سرزنش مادران در تعامل والد-کودک مرتبط است و موجب افزایش تنظیم فیزیولوژیکی کودکان در سن مدرسه و خودمادران می‌شود.
تنبیه	والدین با صمیمیت کودکان به طور منفی رابطه دارد که به نوبه خود رفتار اجتماعی کمتری را در کودک پیش‌بینی می‌کند.

جدول ۲. مطالعات مرتبط با تفاوت‌های فردی

موضوع	نتایج
مطالعات مرتبط با تفاوت‌های فردی کودکان و جامعه‌پذیری	ارتباط مثبت معناداری بین مهارت‌های حرکتی و عملکردهای اجرایی و همچنین رفتار اجتماعی وجود دارد، مهارت‌های حرکتی ظریف در موتور حرکتی ^۱ مقایسه با مهارت‌های حرکتی درشت، دو برابر قوی‌تر مهارت پاسخ را پیش‌بینی می‌کند، مهارت‌های حرکتی درشت در پیش‌بینی رفتار اجتماعی بر مهارت‌های حرکتی ظریف غالب بود.
ناهماهنگی رشدی	۲ در ارتباط با مشکلات عاطفی با همسالان به طور قابل توجهی موثرتر و برای رفتارهای اجتماعی به طور قابل توجهی کمتر تأثیر دارد، باعث نگرانی والدین از آینده فرزندشان و کناره‌گیری آن‌ها از موقعیت‌های اجتماعی مانند فعالیت بدنی هستند
بیش حساسی ^۳	بالا در کودکان، با محیط حمایتی بیشتر، سود بیشتری در توسعه عملکرد شناختی و رفتاری ایجاد می‌کند، با کیفیت فرزندپروری و عملکرد اجرایی در مقایسه با حساسیت کمتر، بیشتر مرتبط است، به تأثیر فرزندپروری منفی در رفتار اجتماعی کودکان بیشتر مرتبط است، مشکلات بیرونی بیشتری در شرایط اجتماعی غیرقابل پیش‌بینی نشان می‌دهند.
کم حساسی ^۴	در کودکان موجب کاهش خودمختاری و بروز مشکلات بیشتری برای آن‌ها می‌شود.
سیستم ظرفیت مثبت ^۵	سیستمی است پویا، که در مسیرهای تکاملی به واسطه ترکیبی از ژن‌ها و خلق‌وخو در بدن فعال می‌شود. استرس شدید، طولانی مدت یا غیرقابل کنترل ممکن است اثرات مستقیم و تعاملی بر عملکرد این سیستم داشته باشد.
جستجوی حساسی ^۶	افزایش جستجوی حساسی در مواجهه با مشکلات حساسی موجود، ممکن است یک عامل محافظتی در رشد اولیه، گسترش فرصت‌ها برای یادگیری و اجتماعی شدن و کاهش تأثیر تغییرات عصبی رشدی بر نتایج بعدی باشد. کودکان بیش‌پاسخ‌گو، مشکلات بیشتری در تنظیم رفتار دارند، برای کودکان دارای نقص توجه/بیش‌فعالی، در زمینه مسائل اجتماعی، مشکلات بیشتری ایجاد می‌کند.
تنظیم حساسی ^۷	برای برنامه‌ریزی و انجام رفتارهای مناسب، پایه‌ای برای یادگیری فراهم می‌کند، تنظیم در تمام حس‌ها با خلق و خوی کودک در ارتباط است.
یکپارچگی حساسی ^۸	با افزایش رشد هوشی، هیجانی، فیزیکی، شناختی و اجتماعی در ارتباط است، برای بهبود روابط سودمند است.
بدتنظیمی چندحسی ^۹	درحواس مختلف، مشکلات سازگاری بیشتری ایجاد می‌کند، در نوزادان نارس شدیدتر است و تا سن مدرسه ادامه دارد.

1. Motor Performance
2. DCD: Developmental Coordination Disorder
3. HPS: Hypersensitivity
4. LOS: Lowsensitivity
5. PVS: Positive Valence System
6. Sensory Seeking
7. Sensory Regulation
8. Sensory Integreation
9. Sensory Dysregulation

در اختلالات اتمپسم و نقص توجه/بیش‌فعالی تنوع بیشتری در مشکلات اجتماعی شدگی ایجاد می‌کند تا در گروه‌های عادی با رشد معمول. پردازش حسی^۱ در اختلال رشد و نقص توجه/بیش‌فعالی تنوع بیشتری در الگوهای پردازش حسی غیر معمول در مقایسه با کودکان عادی در اجتماعی شدن نشان دادند. ثبت پایین و مسائل حساسیت حسی در زمینه مسائل اجتماعی در گروه اختلال رشد شایع‌تر بود. کودکان نقص توجه/بیش‌فعالی نرخ بالاتری از ثبت پایین، حساسیت حسی و جستجوی حسی نشان دادند و همه کودکان در گروه، علائم همزمان حساسیت حسی را نشان دادند.

تفاوت در پاسخ‌های در موقعیت‌هایی که نیاز به مهارت‌های شناختی، اجتماعی و انگیزشی است در کودکان خردسال، واکنش‌های اجتماعی بالا نشان می‌دهند اجتماعی که از نمایه‌های گرایشی متمایزی در موقعیت‌های مختلف خبر می‌دهد.

اختلال در مدارهای اختلال در رفتارهای اجتماعی را موجب می‌شود که ناشی از اختلال در فعالیت‌های هماهنگ کننده در این مدارهای عصبی است. عصبی^۲

اختلال در پردازش ارتباط مستقیم بین جامعه‌پذیری و اختلال پردازش حسی وجود دارد.

حسی

مداخلات حسی بهبودی جامعه‌پذیری پس از آموزش جود دارد.

تنظیم کننده

واکنش کودکان به نظم تابع نوع خاصی از نظم است که به تفاوت‌های فردی آن‌ها بر می‌گردد و والدین باید از این تفاوت‌ها آگاه باشند.

معنای شخصی^۳ معنایی که کودکان به اقدامات خاص والدینی نسبت می‌دهند، در تعیین موفقیت نظم جویی و رعایت انضباط بسیار مهم است.

جدول ۳. مطالعات مرتبط با فرایندهای روان‌شناختی

موضوع	نتایج
مطالعات مرتبط با فرایندهای روان‌شناختی و جامعه‌پذیری	
خودتنظیمی ^۴	با انتخاب دقیق اقدامات ثبات و تأمل در پیامدهای نتایج آنها در کودکان مورد توجه است، با عوامل زیربنایی مانند تغییرات مرتبط با سن در اهداف و انگیزه‌ها مرتبط است، در تعیین نقطه شروعی برای کارهای توسعه‌ای و مداخله‌ای آینده در رابطه با فرایندهای کلیدی و عوامل اجتماعی ضروری است، در سن ۵ سالگی به عنوان یک واسطه در تأثیر کیفیت یادگیری دوره پیش دبستانی در خانه، پیشرفت تحصیلی و مهارت‌های اجتماعی در سن ۱۱ سالگی در قرن ۲۱ مورد توجه است.
عملکرد اجرایی ^۵	به شدت با کیفیت فرزندپروری در کودکان حساس تر در مقایسه با کمتر حساس، مرتبط می‌باشد.
دلبستگی ^۶	ایمن با تعدیل حسی ارتباط مثبت دارد و تا بزرگسالی ادامه می‌یابد، در رشد اجتماعی و ارتباطات برجسته است و باعث رشد پردازش حسی می‌شود، ایمن از دوران نوزادی تا نوجوانی از اجتماعی‌بودن حمایت می‌کند، اما نتایج درباره آرامش، اشتراک‌گذاری و کمک کردن متفاوت است، نقش اساسی در شکل‌دهی به تنوع رفتارهای اجتماعی دارد، نه تنها دلبستگی ایمن با مادر بر هیجانات اجتماعی کودکان تأثیر دارد، دلبستگی ایمن با پدر نیز مادر بر هیجانات اجتماعی کودکان تأثیر دارد.
انگیزه ^۷	در روابط اجتماعی، اول بیرونی است که با افزایش سن کاهش می‌یابد و بیشتر بیرونی و انتخابی‌تر می‌شود، رفتارهای اجتماعی کودکان در برخی موارد دارای انگیزه‌های استراتژیک است، کودکان پیش دبستانی برای کمک به دیگران هم نوع‌دوستانه و هم خودخواهانه است.
نظریه ذهن ^۸	به شکل اجتماعی شدن عمل می‌کند، پیشرفته‌تر با نمره بالا در جامعه‌پذیری ارتباط مثبت و مستقیمی دارد، به طور مثبت رفتار فرینده را در تمام جلسات پیش‌بینی کرد، به عنوان مفهومی برای توانمند ساختن کودکان برای به کارگیری درک رو به رشد دنیای خود به روشی اجتماعی‌تر مورد بحث است.
هیجانات اجتماعی شدن ^۹	سازگاری اجتماعی را پیش‌بینی می‌کند، از نظر میانگین، سطح، فراوانی و نوع در والدین، ممکن است در نهایت منجر به تفاوت‌های بین فردی نسبتاً پایداری شود که سازگاری عمومی کودکان را پیش‌بینی می‌کند، والدین به بهبود مربیگری هیجانات کودکان و بروز مشکلات برونی سازی کودکان کمک می‌کند.
دانش هیجانی ^{۱۰}	سازگاری اجتماعی را در کودکان پیش‌بینی می‌کند.
پرخاشگری ^{۱۱}	با رفتار اجتماعی در طول زمان رشد تغییر کرد: در ۱.۵ سالگی، ارتباط معنی‌داری با هم نداشتند (ارتباط به صفر نزدیک بود)، اما تا ۳ سال همبستگی منفی شد.

1. Sensory processing
2. Neural circuit disorder
3. Personal meaning
4. Selfregulation
5. Executive Function
6. Attachment
7. Motivation
8. Theory of mind
9. The emotional of socializing
10. Emotional knowledge
11. Aggression

<p>برای اعتراض و یا اقدام مداخله جویانه کودکان پیش دبستانی مسن‌تر (اما نه جوانتر) برای هنجار اجتماعی (اما نه خودخواهانه) در عمل خودخواهانه دیگری (که منجر به نقض هنجاری شده باشد) فعال می‌شود، کودکان در مورد کمک کردن و به اشتراک گذاشتن با دیگران، نفع شخصی خود را در نظر می‌گیرند.</p>	<p>تصمیم‌گیری^۱</p>
<p>کودکان کوچک‌تر در فرهنگ‌های مختلف عموماً همه را؛ والدین، دوستان و غریبه‌ها را موظف به کمک به افراد نیازمند ارزیابی کردند. از سوی دیگر، کودکان بزرگتر و بزرگسالان، تمایل به نشان دادن قضاوت‌های متمایز بیشتری داشتند و والدین را بیش از دوستان و غریبه‌ها، موظف به کمک می‌دانستند.</p>	<p>تعهد اجتماعی</p>
<p>در رفتار اجتماعی کودکان زودتر از ۵ سالگی و در اوایل زندگی ظاهر می‌شود. به طور مستقیم با رفتارهای اجتماعی کودکان ارتباط مثبت داشت و برای کودکان ۶ و ۸ ساله به طور غیر مستقیم از طریق همدلی. بر اساس سن در سراسر جهان توسعه می‌یابد و نشان می‌دهد که اطلاعات اجتماعی در مورد اشتراک گذاری همسالان برای تصمیم‌گیری کودکان مهم است.</p>	<p>انتخاب‌گری مهار بازدارندگی اشتراک‌گذاری^۲</p>
<p>موجب تردید کودکان در آرامش شی‌محور شده است، چالش‌های روش‌شناختی در جدا کردن انگیزه و درک اجتماعی کودکان ایجاد می‌کند. با آزار عاطفی و غفلت از کودک، در سنین دبستان و هشت سالگی، کاهش را پیش‌بینی کردند، در حالی که آزار فیزیکی کودک و قرار گرفتن کودک در معرض خشونت خانگی، افزایش همدلی را در سن هشت سالگی پیش‌بینی کرد.</p>	<p>خجالت^۳ همدلی^۴</p>
<p>کودکان سخاوت انتخابی نشان می‌دهند و اینکه مرتبط بودن کودکان و دریافت‌کنندگان نقش کلیدی در آن دارد، در سنین بالاتر پیش دبستانی در موقعیت‌های دیکتاتور، بیشتر خود ترجیحی قوی می‌شود تا سخاوت به دیگری. خودآگاهانه در جایی که کودکان باعث ناراحتی قربانی شده باشند یا خیر، تأثیر زیادی بر توانایی آن‌ها در اعمال رفتار اجتماعی آموخته‌شده اجتماعی دارد.</p>	<p>سخاوت یا بخشش^۵ احساس گناه و شرم^۶</p>
<p>کودکان هنگام تصمیم‌گیری در مورد کمک کردن و به اشتراک گذاشتن با دیگران، نفع شخصی خود را در نظر می‌گیرند.</p>	<p>منفعت‌طلبی یا نفع شخصی^۷</p>
<p>کودکان به انگیزه‌های زیربنای رفتار اجتماعی آن‌ها بستگی دارد، نیروی هنجاری و دستاوردهای عاطفی ممکن است به طور مستقل رفتارهای اجتماعی پیش‌دبستانی را هدایت کند.</p>	<p>مزایای عاطفی^۸</p>
<p>کودکان نوپا و بزرگتر، مستقل از فرهنگ، از نظر عاطفی، پاداش شادی، پس از بازخورد مثبت اجتماعی (یعنی تشکر شدن) نشان می‌دهند، این یافته از منشأ تکاملی این رفتارها در انسان حمایت می‌کنند.</p>	<p>کمک کردن ایزاری^۹</p>
<p>کودکان تا حد زیادی قادر به ادغام ویژگی‌ها و نشانه‌های زمینه‌ای در تعیین اولویت‌های شریک خود نبودند، در عوض ترجیحات پرقدرتی را برای نشانه‌های غیراجتماعی نشان می‌دادند که نشان‌دهنده استفاده از برچسب‌گذاری عاطفی است.</p>	<p>برچسب‌گذاری عاطفی^{۱۰}</p>
<p>سه بعد جامعه‌پذیری (کمک، به اشتراک گذاری و آرامش) به طور جداگانه در سازه خودپنداره اخلاقی قرار می‌گیرد. خودپنداره‌های اخلاقی و رفتار اجتماعی، مسیرهای مختلفی را در مراحل رشد دارند، سن پیش دبستانی سن حیاتی در شکل‌گیری خودپنداره اخلاقی است، رفتار اشتراک‌گذاری به عنوان یک پیش‌بینی‌کننده پایدار برای خودپنداره اخلاقی در طول زمان است.</p>	<p>خودپنداره اخلاقی^{۱۱}</p>
<p>در کودکان مختلف از کشورهای مختلف، تفاوت قابل توجهی در درگیری جامعه‌پذیری (همدلانه و مشارکتی) داشتند.</p>	<p>پاسخ اجتماعی عاطفی^{۱۲}</p>
<p>در کودکان مختلف از کشورهای مختلف، تفاوت قابل توجهی در درگیری جامعه‌پذیری (همدلانه و مشارکتی) داشتند.</p>	<p>پاسخ اجتماعی ایزاری^{۱۳}</p>
<p>از طریق تعامل اجتماعی با دیگران به دست می‌آید.</p>	<p>هنجارهای اخلاقی^{۱۴}</p>

1. Decision
2. Share
3. Embarrassment
4. Empathy
5. Generosity
6. Shame and Guilt
7. Profiteering
8. Emotional benefits
9. Helping tool
10. Emotional labeling
11. Moral Self-Concept
12. Social Emotional Response
13. Instrumentals Social Response
14. Social Norms

جدول ۴. مطالعات مرتبط با تحول

موضوع	نتایج	مطالعات مرتبط با تحول و جامعه‌پذیری
ترجیح به عوامل اجتماعی در برابر ضد اجتماعی بودن	در اوایل ۵ ماهگی مشاهده می‌شود	
سن شروع جامعه‌پذیری	در اوایل کودکی و بیشتر با همدلی با دیگران ایجاد می‌شود، اما در طول رشد، رفتارهای اجتماعی کودکان متنوع‌تر، انتخابی‌تر و از نظر انگیزشی و شناختی پیچیده‌تر می‌شود.	
سن دوره پیش دبستانی	شیوه‌های انضباط والدین و خلق و خوی کودک به طور متفاوتی بر نتایج اجتماعی شدگی کودک در سنین مختلف تأثیر می‌گذارد. بیشتر انگیزه‌ها در طول سال‌های پیش دبستانی به طور پیوسته رشد می‌کنند، اما نگرانی همدلانه به عنوان یک انگیزه نوع دوستانه در پایان سال‌های پیش دبستانی به شدت افزایش می‌یابد.	
۵ سالگی	در حدود سن ۵ سالگی، کودکان به تدریج قادر به استفاده استراتژیک از اقدامات اجتماعی به عنوان ابزاری برای دستیابی به اهداف پنهانی مانند ارتقای شهرت، انتخاب شدن به عنوان شریک اجتماعی، برانگیختن روابط متقابل و انجام تعهدات بین فردی می‌شوند، (اما نه ۳ ساله‌ها) پیشنهادات خودخواهانه را بیشتر از پیشنهادهای اجتماعی رد می‌کنند، کودکان ۵ تا ۶ ساله هنگام تعامل با همسالان خود در کوتاه‌مدت رابطه متقابل مستقیم ایجاد کردند. کودکان دریافت کننده رفتار اجتماعی، تمایل به نشان دادن رفتار وابستگی مثبت داشتند. احساسات مثبت نسبت به کودکان شروع کننده وجود دارد، افزایش پیچیدگی شناختی که در طول دوره رشد پدیدار می‌شود، بسته به نحوه هدایت ظرفیت‌ها، می‌تواند برای کمک به دیگران یا تبعیض علیه دیگران استفاده شود. بنابراین نحوه شکل‌گیری این توانایی‌ها پیامدهای اجتماعی مهمی دارد.	
۲ سالگی آموزش مشاهده رفتار اجتماعی	نگرانی همدلانه در سال دوم ظاهر می‌شود و به ظهور تدریجی نگرانی برای دیگران در انتوژن انسانی اشاره می‌کند. اجرای فعالیت‌هایی که به رشد رفتارهای همدلانه و اجتماعی کمک می‌کند به توسعه رفتارهای کمکی و مشارکتی در فرآیندهای رشد طبیعی کودکان منجر می‌شود.	
زبان	رفتار اجتماعی در تکلیف رفتاری یک پیش‌بینی کننده مثبت و معنادار برای علائم درونی‌سازی از دیدگاه کودکان بود، ارزش معیارهای مشاهده رفتاری را برجسته می‌کند و به درک بزرگسالان از نقایص بین فردی که قبلاً با آسیب شناسی روانی در سنین پیش دبستانی مرتبط است کمک می‌کند.	
	با افزایش سن کودکان برای ارزیابی و طبقه‌بندی اجتماعی در رفتارهای اجتماعی عمل می‌کند، موجب رفتار خود انتخابی اجتماعی می‌شود، ارتباط با یک شریک اجتماعی بالقوه است و نشانه‌ای برای وابستگی و دانش مشترک است، میانجی اعمال اجتماعی کودکان است.	

جدول ۵. مطالعات مرتبط با جنسیت

موضوع	نتایج	مطالعات مرتبط با جنسیت و جامعه‌پذیری
جنسیت کلیشه جنسیتی ^۱	تأثیر کمی بر توسعه اجتماعی بودن و انصاف دارد.	
	پسران نسبت به دختران توسط معلمان و مربیان مهدکودک کمتر جامعه‌پذیر بودند، تفاوت در سطوح جامعه‌پذیری درک شده پسران و دختران به برداشت‌های متفاوت جنسیتی از جامعه‌پذیری اشاره دارد.	

جدول ۶. مطالعات مرتبط با عوامل محیطی-فرهنگی

موضوع	نتایج
تفاوت‌های فرهنگی	در فرآیندهای جامعه‌پذیری والدین فراتر از دوگانگی فردگرایانه-جمعی است که اغلب برای طبقه‌بندی فرهنگ‌ها استفاده می‌شود و بیشتر منعکس‌کننده استقلال این دو بعد است، و از مدل اکو-فرهنگی رشد اجتماعی کودکان حمایت می‌کند، پیش‌دستانی‌های جوان از فرهنگ‌های مختلف، بیشتر شبیه هم هستند، ارتباط بین اهداف خودمختاری و رفتارهای اجتماعی مشاهده شده در کودکان را تعدیل کرد.
تفاوت‌های قومی	در استفاده از شیوه‌های اجتماعی‌سازی هیجانی فقط برای واکنش‌های متمرکز بر هیجان، واکنش‌های به حداقل رساندن و عدم پاسخ به عاطفه منفی مادران مشاهده شد، چندین رفتار والدین در اجتماعی‌سازی هیجانی، به طور متفاوتی با مشکلات درونی و بیرونی کنونی کودک در گروه‌های قومی مرتبط بود.
هویت قومی	و خانواده‌گرایی با اثر بر روری جامعه‌پذیری قومی مادری و پدری، انواع مختلفی از رفتارهای اجتماعی را در کودکان پیش‌بینی می‌کند
تعهد	به رفتارهای جامعه‌پذیر در برخی فرهنگ‌ها قوی‌تر از بقیه بود.
تعدیل	در میان فرهنگ‌ها، یک رابطه مثبت بین همدردی و رفتار اجتماعی و یک رابطه منفی بین پریشانی متمرکز بر خود و رفتار جامعه‌پسند یافت شد. نقاط قوت این روابط توسط فرهنگ تعدیل می‌شد.
پاسخ به مشکل فعالیت‌های ورزشی	برای رفع نیازهای دیگران، یک پدیده بین‌فرهنگی است که از دوران کودکی شروع و ادامه پیدا می‌کند. رفتارهای اجتماعی کودکان و بزرگسالان را رشد می‌دهد.
مواجهه در طبیعت	به طور بالقوه باعث افزایش رفتار اجتماعی در میان کودکان و نوجوانان می‌شود، با برخی موارد احتمالی (مانند جنسیت و پیشینه قومی کودک) ارتباط دارد، با افزایش رفتارهای جامعه‌پذیر، کاهش رفتارهای ضد اجتماعی همراه است، با افزایش ارتباطات اجتماعی و رضایت اجتماعی با واسطه افزایش انگیزه، تنظیم هیجانی، افزایش اعتماد، ایجاد دلبستگی و اتصال اجتماعی در ارتباط است

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی مرور نظام‌مند در این پژوهش، شناسایی عوامل مرتبط با جامعه‌پذیری در کودکان پیش‌دستانی مبتنی بر مطالعات گذشته بود. نتایج این مرور نشان داد که عوامل مرتبط با جامعه‌پذیری در کودکان پیش‌دستانی در ۶ طبقه اصلی ارتباط-والد-کودک، تفاوت‌های فردی کودکان، عوامل و فرایندهای روان‌شناختی، عوامل محیطی-فرهنگی، تحول، و جنسیت جای می‌گیرد. ۲۳ مطالعه مرتبط با ارتباط والد-کودک به دست آمد که در طبقات فرعی، یعنی ویژگی‌های ارتباطی والدین با کودکان که اثرات مثبت و منفی بر جامعه‌پذیری آن‌ها داشت، دسته بندی شد. نتایج این طبقه همان طور که در جدول ۱ آورده شده است شامل؛ رفتار گسسته و بی‌احساس والد (مادر)، افسردگی مادر (خلق و خو) (هوندا، تران، پاپلستون، دراپر، یوسف زی، رومرو و فیشر، ۲۰۲۳)، ناامیدی والدین (نشان دادن نارضایتی از رفتار کودک) (گروسک، دانلیوک، کیل و انیل، ۲۰۱۷)، رفتار تنبیهی والدین (پاتنیک، بورنشتاین، لانسفورد، چانگ و دیتتر، و دیگران، ۲۰۱۸) و ویژگی گرمی والدین در رابطه (سان، لیو، فنگ و لی، ۲۰۲۳)، همدلی والدین به کودک (پاستورلی، زوفیانو، لانسفورد، تاتوری، بورنشتاین و چانگ، ۲۰۲۱) تاکید والدین بر حفظ نظم و توصیه انضباط رفتاری برای کودک (مانسینی، لیکاری، آلوارز، مک کوپین و رینولدز و دیگران، ۲۰۲۴)، القای دیگرگرای والدین (استدلال برای درک ارتباط بین اعمال خود و ناراحتی دیگران) (یاووز، دیز و مالتی، ۲۰۲۲) است. همچنین کنترل اجرایی و دانش هیجانی (هوندا، تران، پاپلستون و دیگران، ۲۰۲۳) و رفتارهای اجتماعی شدن مادر و عامل حساسیت مادر به ناراحتی (میسون، اندروز، اتکینسون و گونزالس، ۲۰۲۳، شریفی اردانی، یآوری، سادات سجادی پور، یزدانی و اکرمی ابرقوئی، ۱۴۰۲) در اجتماعی شدن

نقش داشت. تنظیم هیجان در والدین به تنهایی تبیین کننده مهارت‌های اجتماعی بعدی در فرزندان نبوده اما به واسطه افزایش نزدیکی والد-کودک می‌تواند منجر به یادگیری مهارت‌های اجتماعی شود. کیفیت عاطفی مثبت در فرزندپروری و سبک‌های فرزندپروری با واسطه‌های مختلفی موثر هستند (لیو، چن، وی، وانگ، چن، لی و وانگ، ۲۰۲۴) و یا خود در نقش واسطه‌ای به انتقال یادگیری‌های اجتماعی به کودکان کمک می‌کنند (کریمی، شریفی اردانی، صباغیان بغداد آباد، غلامزاده بافقی و غلامی ۱۴۰۳). محیط حمایتی، دیگر عامل موثر و مهم ارتباطی والدین بر جامعه‌پذیری کودکان است که از همان ابتدا در زندگی کودکان نقش فعال‌کنندگی رفتار دارد (پاستورلی، لانسفورد، کاناکری، مالون، گیونتا، باجینی و بومبی، ۲۰۱۶). جامعه‌پذیری والدین خود به شکل یک مولفه مستقل با رفتارهای جامعه‌پسند کودکان و بزرگسالی آن‌ها، رابطه مستقیم مثبت متوسطی نشان داده است (چوبوکچ و قهرمان، ۲۰۲۳ وانگ، کونوشی و کنک، ۲۰۲۰). آخرین عامل این طبقه یعنی احساس شایستگی والدگری (وانگ و دیگران، ۲۰۲۰) بود.

نتایج پژوهش‌های به دست آمده در ارتباط با تفاوت‌های فردی، در ۸ مطالعه بیانگر آن بود که چالش‌های حرکتی و حسی در مهارت‌های حرکتی، بر ادراک محیطی و مشکلات عاطفی تاثیر می‌گذارد از جمله؛ موتور حرکتی که ارتباط مثبت معناداری با عملکردهای اجرایی و رفتار اجتماعی کودکان دارد (هون، کامفورست، ون در ویرجی و کانتل، ۲۰۲۱) مهارت‌های حرکتی ظریف در مقایسه با مهارت‌های حرکتی درشت، بر مهارت‌های پاسخ موثرتر است اما مهارت‌های حرکتی درشت نیز در پیش‌بینی رفتار اجتماعی بر مهارت‌های حرکتی ظریف غالب بود (زفیر، مونت، لانگلوویز، آرچانبولت و سیردسوتلس، ۲۰۲۱). ناهماهنگی رشدی با مشکلات عاطفی با همسالان مرتبط است اما بیشتر باعث نگرانی والدین از آینده فرزندان و کناره‌گیری آن‌ها از موقعیت‌های اجتماعی مانند فعالیت بدنی بود (کوجاوا، کلین، پگ و وینبرگ، ۲۰۲۰). پردازش حسی، عامل بسیار مهم و توضیح دهنده درک و تعامل فرد با محیط است و بیشتر در اختلالات ناهماهنگی رشد، اتیسم و نقص توجه/بیش‌فعالی، تنوع بیشتری در مشکلات اجتماعی شکی ایجاد می‌کند تا در گروه‌های عادی با رشد معمول (وانگ و دیگران، ۲۰۲۲). با این حال، پردازش حسی در گروه‌های عادی که اختلال پزشکی مشخصی ندارند نیز به شکل بدتنظیمی خود را در رفتار و سازگاری نشان می‌دهد و شناسایی آن‌ها به درک بهتر مشکلات کودک و حل مسئله و مداخلات آرام‌ساز کمک می‌کند؛ بیش حسی بالا، در کودکانی که از محیط حمایتی بیشتری برخوردار هستند به توسعه عملکرد شناختی و رفتاری بیشتری دست می‌یابند نسبت به کسانی که محیط کمتر حمایتی داشتند، این یافته به این معنی است که کودکانی که بیش حسی دارند، به فرزندپروری با کیفیت‌تری نیاز دارند (فوتوگلو، مورانتی، استریوس، اشلی، وگیندروکاس و اسپیس، ۲۰۲۳). کودکان حساس، مشکلات بیرونی بیشتری در شرایط اجتماعی غیرقابل پیش‌بینی، نشان می‌دهند. کم حسی نیز موجب کاهش خودمختاری و بروز مشکلات بیشتری در محیط‌های اجتماعی می‌شود (راموس، پریرا آف و باپتیستا، ۲۰۲۳). جستجوگری حسی، اگرچه در مواجهه با مشکلات حسی موجود، ممکن است یک عامل محافظتی در رشد اولیه، گسترش فرصت برای یادگیری و اجتماعی شدن تلقی شود و به کاهش تأثیر تغییرات عصبی، رشدی موجب نتایج بعدی شود اما مشکلات بیشتری در تنظیم رفتار ایجاد می‌کند. تنظیم حسی و یکپارچگی حسی برای برنامه‌ریزی و انجام رفتارهای مناسب، پایه‌ای برای یادگیری فراهم می‌کند، تنظیم در تمام حس‌ها با خلق و خوی کودک در ارتباط است. بدتنظیمی چند حسی در حواس مختلف، مشکلات سازگاری بیشتری ایجاد می‌کند (پیکاردی و گلیکا، ۲۰۲۲). عامل فیزیولوژیکی دیگر، سیستم ظرفیت مثبت است، سیستمی پویا که در مسیرهای تکاملی به واسطه ترکیبی از ژن‌ها و خلق‌وخو در بدن فعال می‌شود. یکی از مولفه‌های تفاوت‌های فردی، تفاوت افراد در پاسخ‌های اجتماعی در موقعیت‌هایی است که نیاز به مهارت‌های شناختی، اجتماعی و انگیزشی است (لی، استرج-اپل و دیویس، ۲۰۲۱). واکنش‌های اجتماعی بالا در کودکان خردسال، نمایه‌های گرایشی متمایزی در موقعیت‌های مختلف دارد (فوتوگلو، مورانتی، استرجیوس، اشلی و کریزولی و دیگران، ۲۰۲۳). اختلال در پردازش حسی، ارتباط مستقیمی با جامعه‌پذیری دارد. اختلال در مدارهای عصبی، اختلال در رفتارهای اجتماعی را موجب می‌شود

که ناشی از اختلال در فعالیت‌های هماهنگ کننده در این مدارهای عصبی است (بیکاردی و گلیکا، ۲۰۲۲). واکنش و ترجیح فردی و ساخت معنای شخصی، عامل تفاوت فردی دیگری است (راموس، پریارا، فهر و بیتیتا، ۲۰۲۳) و در نهایت، معنایی که کودکان به اقدامات خاص والدینی نسبت می‌دهند متنوع است و در رفتار اجتماعی کودک تاثیرگذار است (لی و دیگران، ۲۰۲۱). تعداد ۱۷ پژوهش عامل سوم یعنی عوامل روان‌شناختی را شامل می‌شود، نتایج این پژوهش‌ها بیانگر آن است که عوامل روان‌شناختی تاثیرات مختلفی در جامعه‌پذیری دارد و تابعی از تحول و سن هستند، به طور مثال خود تنظیمی با انتخاب دقیق اقدامات ثبات و تأمل در پیامدهای نتایج آنها در کودکان مورد توجه است که خود با عوامل زیربنایی مانند تغییرات مرتبط با سن در اهداف و انگیزه‌ها مرتبط است (ویسارگ-منزل، ابس، هنسام، ویجمیکر و زاهاریوا، ۲۰۲۳) سن ۵ سالگی، به عنوان یک واسطه در تأثیر کیفیت یادگیری دوره پیش دبستانی در خانه و پیشرفت تحصیلی و مهارت‌های اجتماعی در سن ۱۱ سالگی در قرن ۲۱ مورد توجه است (سیلوا، سامونز، مله‌ویش، سراج و تاگارت، ۲۰۲۰). عملکرد اجرایی، مولفه دلبستگی ایمن با مادر و پدر (گروس، استرن، برت و کسیدی، ۲۰۱۷)، نظریه ذهن (ایموتا، هنری، اسلتر، سلچوک و رافمن، ۲۰۱۶) هیجانات اجتماعی شدن، بروز هیجانات اجتماعی شدن والدین و پرخاشگری آنها (هی، پین، پرا و کوک و دیگران، ۲۰۲۱) با عملکردهای مختلف در سنین مختلف مرتبط است. دیگر مولفه‌های به دست آمده از این عامل، تصمیم‌گیری برای اعتراض و یا اقدام مداخله جویانه است که در دل خود مولفه انتخاب‌گری را دارد و در رفتار اجتماعی کودکان نمود پیدا می‌کند (دانفیلد، ایسلر، مینگ چانگ، تریزی و بیر، ۲۰۲۳). مهار بازدارندگی دیگر مولفه است. اشتراک گذاری، عامل روان‌شناختی است که بر اساس سن در سراسر فرهنگ‌ها و جوامع جهان، توسعه می‌یابد و کودکان با اطلاعات بیشتر درباره همسالان خود برای به اشتراک گذاری با آنها تصمیم می‌گیرند (وو، ژانگ، گو و کراس-لوویز، ۲۰۱۷). خجالت در انگیزه و درک اجتماعی کودکان مورد توجه است. همدلی در پژوهش‌های مختلفی بررسی شده است (هائو، دو، ۲۰۲۱)، سخاوت یا بخشش، احساس گناه و شرم (دراموند، هموندساتلف-بدریچ و دیگران، ۲۰۱۷) و مولفه منفعت طلبی یا نفع شخصی کودکان هنگام تصمیم‌گیری، در موقعیت‌های مختلف اجتماعی در کودکان دیده می‌شوند (کاراسویچ، هینز، پینپهرو، دیگران، ۲۰۲۳، هائو، دو، ۲۰۲۱)، مزایای عاطفی دیگر مولفه روان‌شناختی است که به انگیزه‌های زیربنای رفتار اجتماعی کودکان اشاره دارد (مارتین و السون، ۲۰۱۵). قدردانی، کمک به تداوم رفتار مطلوب دارد. برچسب‌گذاری عاطفی (هوبر، پلاتنر و اشمیتز، ۲۰۱۹)، ترجیح پر قدرتی برای تعیین اولویت‌های رفتاری خود هست. خودپنداره اخلاقی، سازه‌ای متشکل از سه بعد جامعه‌پذیری (کمک، به اشتراک گذاری و آرامش) است، هر چند مسیر متفاوتی از رفتارهای اجتماعی در مراحل رشد دارد (استیکر، کریستنر و پلتی و پائولوس، ۲۰۲۱، سولدنر و پائولوس، ۲۰۲۴) اما سن شروع همزمانی با رفتارهای اجتماعی دارد و رفتار اشتراک‌گذاری به عنوان یک پیش‌بینی کننده پایدار برای خودپنداره اخلاقی در طول زمان است (ژانگ، ژیانگ، دائی، رن، شن و دیگران، ۲۰۱۹، سامک، کاول، کاپلون، چنگ و دیگران، ۲۰۲۰، مامن و پائولوس، ۲۰۲۳). پاسخ اجتماعی عاطفی، تفاوت قابل توجهی در فرهنگ‌های مختلف در درگیری جامعه‌پذیری (همدلانه و مشارکتی) دارد (سانگ، بروکوئیخوزن و دوباس، ۲۰۲۰). نوع دوستی تابعی از سن و تحول دیده می‌شود.

عامل چهارم، تحول از مطالعه ۲۱ پژوهش بدست آمد. زیرمولفه‌های تحول شامل؛ ترجیح به عوامل اجتماعی در برابر ضد اجتماعی بودن (هولوت، اسکولا، آرشیزوسکی و بیکارد، ۲۰۱۶، برونویل، ۲۰۱۶)، سن شروع جامعه‌پذیری با رفتار همدلی با دیگران ایجاد می‌شود اما در طول رشد، رفتارهای اجتماعی کودکان متنوع‌تر، انتخابی‌تر و از نظر انگیزشی و شناختی پیچیده‌تر می‌شود (پاز، داویدو، ارلیتسکی، هایوت، روث-هنانیا و زان-وکسلر، ۲۰۲۳). سن ۵ سالگی شروع رفتارهای پیچیده و استفاده استراتژیک از اقدامات اجتماعی به عنوان ابزاری برای دستیابی به اهداف پنهانی مانند ارتقای شهرت، انتخاب شدن به عنوان شریک اجتماعی، برانگیختن روابط متقابل و انجام تعهدات بین فردی هستند. سن دو سالگی شروع ظهور تدریجی نگرانی برای دیگران در تحول انسانی است (پائولوس، بیچر، کریستنر، کامرمیر و پلتی و دیگران، ۲۰۲۴). آموزش می‌تواند به توسعه رفتارهای کمکی و مشارکتی

در فرآیندهای رشد طبیعی کودکان باشد (کاتو-شیمیزو، انیشی، کانازاوو هینوبیاشی، ۲۰۲۲). مشاهده‌گری رفتار اجتماعی کمک به یادگیری اجتماعی دارد (سئوکان، سزیکلی-کوپیندین، دینگ و دیگران، ۲۰۲۲) از آن جا که زبان، تابعی از تحول سنی-شناختی است، در این طبقه جای می‌گیرد و ارتباط با جامعه‌پذیری به این شکل است که با افزایش سن کودکان، زبان برای ارزیابی و طبقه‌بندی و انتخاب در رفتارهای اجتماعی عمل می‌کند، زبان با برقراری ارتباط با یک شریک اجتماعی به طور بالقوه در کودکان وجود دارد و نشانه‌ای برای وابستگی و دانش مشترک است و به نظر نقش میانجی در اعمال اجتماعی کودکان دارد (لوندرف، ورمیر، کارکامو، هارپ و مسمن، ۲۰۱۹).

دو پژوهش، در زمینه جنسیت و جامعه‌پذیری یافت شد که نشان می‌دهند جنسیت تأثیر کمی بر توسعه اجتماعی‌بودن دارد و انصاف در ارزیابی‌های اجتماعی شدن رعایت نمی‌شود، به طوری که کلیشه جنسیتی توسط معلمان و مربیان مهدکودک سبب این قضاوت می‌شود که پسران نسبت به دختران کمتر جامعه‌پذیر بودند (مارگونی، بلاک، هاملین، زمیچ و شامادر، ۲۰۲۳، هوس، سیلک و مک آلیف، ۲۰۲۳)، تفاوت در سطوح جامعه‌پذیری درک‌شده پسران و دختران به برداشتهای متفاوت جنسیتی از جامعه‌پذیری اشاره دارد.

عامل نهایی که از مرور نظام‌مند عوامل مرتبط با جامعه‌پذیری استخراج شد، عوامل فرهنگی-محیطی است. نتایج از بررسی ۷ پژوهش است. عوامل فرعی این طبقه، شامل تفاوت‌های فرهنگی، تفاوت‌های قومی، هویت قومی، تعهد، تعدیل و پاسخ به مشکل است (مارشال، گولویترز، مرمین-بونل، شینومیا، رتلزدورف، و بلوم، ۲۰۲۲). در فرآیندهای جامعه‌پذیری، نقش محیط، فراتر از دوگانگی فردگرایانه-جمعی است که اغلب برای طبقه‌بندی فرهنگ‌ها استفاده می‌شود و بیشتر منعکس‌کننده استقلال این دو بعد است. بنابراین فرهنگ نقش مستقل خود را در جامعه‌پذیری حفظ می‌کند (سانگ، ماهوترا، برواکیزن، وانگ، چن و دیگران، ۲۰۲۱). به نظر می‌آید در شیوه‌های اجتماعی‌سازی هیجانی بین والدین و کودکان در فرهنگ‌های مختلف، تفاوت معنی داری وجود دارد. از جمله، در واکنش‌های متمرکز بر هیجان، واکنش‌های آرام ساز و عدم پاسخ به عاطفه منفی. پاسخ به حل مسئله برای رفع نیازهای دیگران، یک پدیده بین‌فرهنگی است که از دوران کودکی شروع می‌شود و ادامه پیدا می‌کند (استریت، کارلو، نایت، ویت و میا، ۲۰۲۱، هاندریانتو، ۲۰۲۳).

در بررسی اثر محیط بر جامعه‌پذیری، هر نوع فعالیتی که فضای جمعی نیاز دارد مانند ورزش و یا آموزش گروهی و تفریح گروهی مد نظر است. نتایج نشان داد؛ فعالیت‌های ورزشی (پوترا، آستر-برت، کلیف، ولا، جان و فنگ، ۲۰۲۰ و گومز، ۲۰۲۱) و مواجهه در طبیعت (توسلی، دانفیلد، کلیس و ریچیا و کنتو، ۲۰۲۳)، به طور بالقوه باعث افزایش رفتارهای جامعه‌پذیر می‌شود و با کاهش رفتارهای ضد اجتماعی نیز همراه است.

در این مطالعه تلاش بر این بود که با انجام مرور نظام‌مند بر روی پژوهش‌های انجام گرفته، عوامل مؤثر بر جامعه‌پذیری در کودکان پیش دبستانی، شناسایی شود. با توجه به ماهیت پژوهش‌های کمی و همبستگی که نوع و شدت ارتباط متغیرها را بیان می‌کنند (گال، بورگ و گال، ۱۳۹۸) مرور جامع آن‌ها، به دانش ما در درک و توجه به این عوامل و نسبت اهمیت هر یک از عوامل کمک می‌رساند. با توجه به نتایج به دست آمده، عوامل مرتبط با جامعه‌پذیری در پژوهش‌های گذشته مبتنی بر مرور نظام‌مند شامل ۶ طبقه؛ ارتباط-والد-کودک، تفاوت‌های فردی کودکان، عوامل و فرایندهای روان‌شناختی، تحول، عوامل محیطی-فرهنگی و جنسیت می‌باشد. با توجه به محتوای این یافته‌ها، و تعداد مقالات اختصاص یافته به هر یک، شناسایی مهمترین عوامل مرتبط با جامع‌پذیری و درجه اهمیت به این عوامل، می‌تواند در ساخت و طراحی مداخله‌های تربیتی هدفمند در جهت ایجاد، رشد و تقویت جامعه‌پذیری برای کودکان مورد استفاده قرار بگیرد و بر تاثیر گذاری این مداخلات بیافزاید.

آن چه در تجربه روزمره زندگی کودکان وجود دارد، کودکان از یک قوانین مشخص برای معنی بخشی^۱ و پیش‌بینی رفتار دیگران پیروری می‌کنند و آن‌ها را به کار می‌برند، اما این سوال همیشه مطرح بوده است که چگونه یاد گرفته‌اند؟ یک جواب ساده اما روشن این است که کودکان، چگونه بودن را در کنار بزرگسالان یاد می‌گیرند. در محتوای این یادگیری، سه موضوع دانش درونی، توان یادگیری و یادگیری ناخودآگاه از بزرگسالان وجود دارد که هر سه در حل مسئله فهم ذهن دیگران کمک می‌کند و برای جامعه‌پذیری وارد عمل می‌شوند (امین یزدی، شهامت، ۱۴۰۱). همان طور که یافته‌های این پژوهش نیز نشان داد، عوامل رابطه والد-کودک، تفاوت‌های فردی و فرایندهای روانی-ذهنی برای یادگیری اجتماعی شدن اساسی است. توان یادگیری زیستی-ژنتیکی کودک از ساعات اولیه تولد، به شکل نظام‌داری در جهت کشف جهان پیرامون خود از منابع شخصی استفاده می‌کند. این مهارت‌های اولیه به کودکان کمک می‌کند از همان ابتدا به عنوان یک عضو از یک فرهنگ و اجتماع عمل کنند (امین یزدی، شهامت، ۱۴۰۱). همان طور که پیش‌تر گفته شد، فرایندهای تکاملی-ژنتیکی رفتار اجتماعی انسان، از رفتارهای غیر اجتماعی جدا هستند (وو و هنگ ۲۰۲۳) و به شکل کارکردهای گرم^۲ برپایه انتظارات^۳، هیجان‌ها و خواسته‌ها^۴ در می‌آید (نجاتی، تاجمیری، ۱۳۹۷) و در تصمیم‌گیری‌های پیچیده اجتماعی دخالت می‌کنند. فرایندهای واسطه ادراک^۵ حالات عاطفی دیگران و درک وضعیت روانی دیگران یک گام پیش‌نیاز برای برانگیختن رفتار اجتماعی است. پرسش دقیق دیگر این است که فرایندهای واسطه‌ادارکی چگونه عمل می‌کنند؟ عامل تفاوت‌های فردی کودک که سهم زیادی از مقالات این پژوهش را به خود اختصاص داده است به یک بستر زیستی-ژنتیکی برای جامعه‌پذیری اشاره دارد که می‌تواند تفاوت‌های کودکان در پاسخ‌های رفتاری در محیط‌های اجتماعی را توضیح دهد. حالات عاطفی و ذهنی از طریق کانال‌های متعددی به بدن منتقل و خارج می‌شوند. در انسان، حس‌های بینایی^۶، شنیداری^۷ و لامسه^۸ از جمله واسطه‌هایی هستند که اغلب درگیر انتقال^۹ پیام هستند (وو و هنگ ۲۰۲۳). دانش عصب‌شناختی کنونی مشخص کرده است، سیستم عصبی بسته به چگونگی دریافت^{۱۰}، پردازش^{۱۱} و سازماندهی اطلاعات حسی^{۱۲} ورودی، رفتارهای متفاوتی در موقعیت‌های یکسان را موجب می‌شود که علت رفتارهای متفاوت کودکان در موقعیت‌های مختلف را می‌تواند تبیین کند (امین یزدی، ۱۳۹۱). همه کودکان از یک سیستم عصبی تنظیم شده از ابتدای تولد بهره‌مند نیستند، به طوری که تفاوت معنی‌داری در استراتژی سیستم عصبی و خود تنظیمی عصبی در آن‌ها وجود دارد (دان، ۲۰۰۷) و تاثیر مهمی در سبب شناسی^{۱۳} و ماندگاری مشکلات داخلی^{۱۴} و خارجی^{۱۵} کودکان دارد (لیتل و همکاران، ۲۰۱۶). همانطور که گفته شد، از منظر تکاملی، رفتارهای جامعه‌پسند نیز از یک سازگاری زیست-بوم شناسی برای زندگی در جامعه تکامل یافته است (نوام و دیگران، ۲۰۱۵). لذا با وجود تفاوت‌های فردی و چالش‌های زیستی-روانی و اجتماعی کودکان، سازگاری بهتر کودکان در محیط، برآمده از برخورداری از سیستم عصبی تنظیم شده با نیازها است (امین یزدی، ۱۳۹۱). عامل تحول به خوبی شروع و روند جامعه‌پذیری و انتظارات رشدی از این مقوله را در میان کودکان نشان می‌دهد. شروع هر یک از رفتارهای

1. Meaningful
2. Warm functions
3. Expectation
4. Demands
5. Perception
6. Eyesight
7. Auditory
8. Tactile
9. Transfer
10. Receive
11. Processing
12. Organizing
13. Etiology
14. Internal
15. External

اجتماعی و بالیدگی آن‌ها نیز از یک نقشه راه مشخص خبر می‌دهد که می‌تواند پیش آگهی خوبی از تاخیرات و نقصان تحول جامعه‌پذیری در کودکان باشد و ضرورت پایش مستمر این روند را برای کودکان از سوی والدین، مربیان و کادر بهداشت روان ایجاد می‌کند. عامل محیطی-فرهنگی خبر از متغیر بودن و توجه به بستر اجتماعی، جامعه‌پذیری دارد. این مقوله دو سر فردی و اجتماعی دارد که اگرچه مستقل اما از وجهی تنیده با یکدیگر هستند.

همانطور که در عامل فرهنگ، نتایج نشان می‌دهد، تفاوت‌های قومی و هویت قومی در جامعه‌پذیری کودکان نقش مهمی دارد، شیوه‌هایی که هر خانواده از قومیت‌های مختلف، کودکان خود را تشویق یا تنبیه می‌کنند و یا به رابطه با دیگران ترغیب یا بازداری می‌کنند، تفاوت معنی‌داری نشان داده است، هر چند در پژوهش‌هایی همپوشانی در عوامل روان‌شناختی و یا تعاملات دیده شد اما شدت و کیفیت‌های متنوعی داشته است که اثر فرهنگ را پررنگ نشان می‌دهد. میزان تعهد و یا تعدیل در شدت و میزان جامعه‌پذیری از دیگر یافته‌های قابل تامل در نقش فرهنگ بر جامعه‌پذیری افراد است.

از محدودیت‌های این پژوهش، انتخاب پژوهش‌های مورد مطالعه بر اساس روش پژوهشی بوده است به طوری که تعداد قابل توجهی از پژوهش‌های چاپ شده به دلیل روش غیر آزمایشی، حذف شده است. پیشنهاد می‌شود مرور سیستماتیک بر روی مقالات با روش‌های پژوهشی کیفی نیز انجام بگیرد تا بتوان بر داده‌های بیشتری دست یافت.

تعارض منافع: هیچ گونه تعارض منافع میان نویسندگان وجود ندارد.

تقدیر و تشکر: از اساتید محترم که در تدوین این مقاله، نویسنده مسئول را راهنمایی و هدایت کردند، سپاسگزارم.

منابع

- امین یزدی، سیدامیر. (۱۳۹۱). رشد یکپارچه انسان: مدل تحولی- تفاوت‌های فردی مبتنی بر ارتباط. *پژوهش نامه مبانی تعلیم و تربیت (مطالعات تربیتی و روان‌شناسی مشهد)*، ۲(۱)، ۱۰۹-۱۲۶. <https://sid.ir/paper/fa218515>
- امین یزدی، س.، امیر. (۱۳۹۸). *برنامه جامع آموزشی تحول یکپارچه کودک شیرخوارگی و نوپایی مبانی و روش‌های سنجش و آموزش*. اول، تهران، انتشارات فنی ایران.
- شریفی اردانی، علیرضا؛ یآوری، فاطمه؛ سادات سجادی پور فریده؛ یزدانی، سمیه و اکرمی ابرقوئی، غلام رضا. (۱۴۰۲). بررسی نقش توانمندی‌های منش والدین در تبیین اجتماعی سازی هیجانی با توجه به نقش میانجی‌گری نظم‌بخشی هیجان، *پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی*، ۳(۴۹)، ۴۵-۶۰. <https://doi.org/10.22034/2023.381953.1815/spr>
- گال، مردیت، بورگ، والتر و گال، جویس. (۱۹۴۲). *روش‌های تحقیق کمی و کیفی در علوم تربیتی و روان‌شناسی (جلد دوم)*، ترجمه احمد رضا نصر، حمیدرضا عریضی، محمود ابولقاسمی، محمد جعفر پاک سرشت، علی‌رضا کیامنش و دیگران. (۱۳۹۴)، چاپ دهم، تهران، انتشارات سمت.
- گرینسپن، ا و ویدر، س. (۲۰۰۶). *بهداشت روانی نوزادان و کودکان*، ترجمه سید امیر امین یزدی، شهربانو عالی، علی رجائی و سید جواد کریمیان. (۱۳۹۴). چاپ اول، مشهد، انتشارات فرا انگیزش.
- گوپنیک، ایسون، ملتروف، اندرو، ان و کول، ک. پاتریشیا. (۱۹۵۵). *ذهن شگفت‌انگیز کودکان*، ترجمه سید امیر امین یزدی، فاطمه شهامت ده سرخ. (۱۴۰۱). چاپ اول، مشهد، انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد.
- نجاتی، وحید، تاجمیری، مریم. (۱۳۹۸). *شناخت اجتماعی، رویکرد علوم اعصاب شناختی*، چاپ اول، تهران، انتشارات دانژه.

- کریمی عقدا، هادی؛ شریفی اردانی، علیرضا؛ صباغیان بغداد آباد، حمید؛ غلامزاده بافقی، طیبه و پور غلامی، فرزاد. (۱۴۰۳). تبیین مهارت اجتماعی فرزندان بر اساس تنظیم هیجان والدین: بررسی نقش میانجی‌گری روابط والد-کودک. *پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی*، ۱۴(۵۳)، ۹۳-۱۰۸. <https://doi.org/10.1080/2024.4224095.1882/spr.10.22034>
- ویسانی، مختار؛ نجاری، مسعود و احمدپور، روزینا (۱۴۰۴). تعیین اثربخشی برنامه آموزش گروهی شایستگی اجتماعی بر دل‌بستگی نایمن و مهارت‌های اجتماعی کودکان بی‌سرپرست، *پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی*، ۱۵(۵۸)، ۸۷-۱۰۰. <https://doi.org/10.22034/spr.2025.488314.2021>
- Brownell, C. A., & Early Social Development Research Lab. (2016). Prosocial behavior in infancy: The role of socialization. *Child Development Perspectives*, 10(4), 222-227. <https://doi.org/10.1111/cdep.12189>
- Brownell, C., A., Svetlova, M., & Nichols, S. (2009). To Share or Not to Share: When Do Toddlers Respond to 628 Another's Needs? *Infancy* 14(1), 117-130. <https://doi.org/10.1080/15250000802569868>
- ÇUBUKÇU, A., & BAĞÇELİ KAHRAMAN, P. (2023). Predictive Power of Prosocial Behaviors of Mothers and Their Parental Attitudes on 48- to 72-Month-Old Children's Prosocial Behaviors. *Journal of Education*, 20, 170-176. <https://doi.org/10.5152/hayef.2023.46>
- Davidov, M., Bar-Tuvia, S. M., Polacheck-Benishti, N., & Grusec, J. E. (2022). Two forms of mother-child reciprocity and their links to children's cooperativeness. *Social Development*, 31(2), 339-355. <https://doi.org/10.1111/sode.12558>
- Davidov, M., Vaish, A., Knafo-Noam, A. & Hastings, P. D. (2016). The motivational foundations of prosocial behavior from a developmental perspective—evolutionary roots and key psychological mechanisms: Introduction to the special section. *Child Development*, 87(6), 1655-1667 <https://doi.org/10.1111/cdev.12639>
- Drummond, J. D., Hammond, S. I., Satlof-Bedrick, E., Waugh, W. E., & Brownell, C. A. (2017). Helping the one you hurt: Toddlers' rudimentary guilt, shame, and prosocial behavior after harming another. *Child development*, 88(4), 1382-1397. <https://doi.org/10.1111/cdev.12653>
- Dunfield, K. A. (2014). A construct divided: Prosocial behavior as helping, sharing, and comforting subtypes. *Frontiers in Psychology*, 5, 958. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2014.00958>
- Dunfield, K., Kuhlmeier, V. A., O'Connell, L., & Kelley, E. (2011). Examining the diversity of prosocial behavior: Helping, sharing, and comforting in infancy. *Infancy*, 16(3), 227-247. <https://doi.org/10.1111/j.1532-7078.2010.00041.x>
- Dunfield, KA, Isler, L., Chang, XM., Terrizzi, B., & Beier, J. (2023). Helpers or halos: examining the evaluative mechanisms underlying selective prosociality. *R Soc Open Sci.* 4. <https://doi.org/10.1098/rsos.221188>
- Dunn, W. (2007). Supporting children to participate successfully in everyday life by using sensory processing knowledge. *Infants & Young Children*, 20(2), 84-101. <https://doi.org/10.1097/01.IYC.0000264477.05076.5d>
- Eisenberg, N., Spinrad, T. L., & Knafo-Noam, A. (2015). Prosocial development. In M. E. Lamb & R. M. Lerner (Eds.) *Handbook of child psychology and developmental science: Socioemotional processes* 7, 610-656. New York: John Wiley & Sons Press. <https://doi.org/10.1002/9781118963418.childpsy315>
- England-Mason, G., Atkinson, A, K, L., & Gonzalez, A. (2023). Emotion socialization parenting interventions targeting emotional competence in young children: A systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. *Clin Psychol Rev.* 100. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2023.102252>
- Fotoglou, A., Moraiti, I., Stergios, V., Ashley, P. E., Vogindroukas, I., Speis, P. D., Papantoniou, S., Chrysouli, K., Karabatzaki, Z., & Stathopoulou, A. (2023). Sociability: The key to sensory processing disorder. *Brazilian Journal of Science*, 2(1), 82-97. <https://doi.org/10.14295/bjs.v2i1.214>
- Gomes, J. (2021). Prosocial Behaviors, Gross Motor Abilities, and Soccer Skill Acquisition of Preschool-Aged Children. PCOM Psychology Dissertations. 543. https://digitalcommons.pcom.edu/psychology_dissertations/543
- Gopnik, A., & Meltzoff, A. N. (1997). *Words, thoughts, and theories*. MIT Press.

- Gopnik, A., & Wellman, H. M. (1994). The theory theory. In L. A. Hirschfeld & S. A. Gelman (Eds.), *Mapping the mind: Domain specificity in cognition and culture*. US, Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511752902.011>
- Greenspan, S. I., & Wieder, S. (2006). *Engaging autism: Using the floortime approach to help children relate, communicate, and think*. US, Cambridge, ME: Da Capo Press.
- Gross, J. T., Stern, J. A., Brett, B. E., & Cassidy, J. (2017). The multifaceted nature of prosocial behavior in children: Links with attachment theory and research. *Social development*, 26(4), 661-678. <https://doi.org/10.1111/sode.12242>
- Grusec, J. E., & Davidov, M. (2021). *Socializing children*. US, Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108920780>
- Grusec, J. E., Danyliuk, T., Kil, H., & O'Neill, D. (2017). Perspectives on parent discipline and child outcomes. *International Journal of Behavioral Development*, 41(4), 465-471. <https://doi.org/10.1177/0165025416681538>
- Grusec, J. E., McShane, K. E., & Davidov, M. (2008). Mother-adolescent conflict: Adolescent goals, maternal perspective-taking, and conflict intensity. *Journal of Research on Adolescence*, 18(3), 555-571. <https://doi.org/10.1111/j.1532-7795.2008.00571.x>
- Handrianto, C. (2023). Role of parents on children's prosocial behavior at the public playground. *International Journal of Instruction*, 16(3), 421-440. <https://doi.org/10.29333/iji.2023.16323a>
- Hao, J., & Du, X. (2021). Preschoolers' helping motivations: Altruistic, egoistic or diverse? *Frontiers in Psychology*, 12, <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.614868>.
- Hastings, P. D., Kahle, S., & Nuselovici, J. M. (2014). How well socially wary preschoolers fare over time depends on their parasympathetic regulation and socialization. *Child Development*, 85(41), 1578-1600. <https://doi.org/10.1111/cdev.12228>
- Hastings, P. D., Miller, J. G., & Troxel, N. R. (2015). Making good: The socialization of children's prosocial development. In J. E. Grusec & P. D. Hastings (Eds.), *Handbook of socialization: Theory and research* (2nd ed., pp. 637-660). The Guilford Press.
- Hay, D. F., Paine, A. L., Perra, O., Cook, K. V., Hashmi, S., Robinson, C., ... & Slade, R. (2021). Prosocial and aggressive behavior: A longitudinal study. *Monographs of the society for research in child development*, 86(2), 7-103, <https://doi.org/10.1111/mono.12427>
- Honda, T., Tran, T., Popplestone, S., Draper, C. E., Yousafzai, A. K., Romero, L., & Fisher, J. (2023). Parents' mental health and the social-emotional development of their children aged between 24 and 59 months in low-and middle-income countries: A systematic review and meta-analyses. *SSM Mental Health*, 3. <https://doi.org/10.1016/j.ssmmh.2023.100197>
- House, B., Silk, J. B., & McAuliffe, K. (2023). No strong evidence for universal gender differences in the development of cooperative behaviour across societies. *Philosophical Transactions of the Royal Society B*, 378. <https://doi.org/10.1098/rstb.2021.0439>
- Houwen, S., Kamphorst, E., van der Veer, G., & Cantell, M. (2021). The degree of stability in motor performance in preschool children and its association with child-related variables. *Hum Mov Sci.*;75. <http://doi.org/10.1016/j.humov.2020.102722>. <https://www.prisma-statement.org/prisma-2020-checklist> , 5/9/2024
- Huber, L., Plötner, M., & Schmitz, J. (2019). Behavioral observation of prosocial behavior and social initiative is related to preschoolers' psychopathological symptoms. *PLoS One*, 14(11), <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0225274>
- Imuta, K., Henry, J. D., Slaughter, V., Selcuk, B., & Ruffman, T. (2016). Theory of mind and prosocial behavior in childhood: A meta-analytic review. *Developmental Psychology*, 52(8), 1192-1205. <https://doi.org/10.1037/dev0000140>
- Karasewich, T. A., Hines, C., Pinheiro, S. G., Buchenrieder, N., Dunfield, K. A., & Kuhlmeier, V. A. (2023). Examining the influence of shyness on children's helping and comforting behaviour. *Frontiers in Psychology*, 14, <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1128588>
- Kato-Shimizu, M., Onishi, K., Kanazawa, T., & Hinobayashi, T. (2022). Short-term direct reciprocity of prosocial behaviors in Japanese preschool children. *PLoS One*, 17(3), <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0264693>

- Kil, H., O'Neill, D., & Grusec, J. E. (2021). Prosocial motivation as a mediator between dispositional mindfulness and prosocial behavior. *Personality and Individual Differences*, 177. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.110806>
- Kirby, J.N., Kirkland, K., Wilks, M., Green M., Tanjitpiyanond, P., Chowdhury, N., & Nielsen, M. (2023). Testing the bounds of compassion in young children. *R Soc Open Sci*. <https://doi.org/10.1098/rsos.221448>
- Knafo-Noam, A., Uzefovsky, F., Israel, S., Davidov, M., & Zahn-Waxler, C. (2015). The prosocial personality and its facets: genetic and environmental architecture of mother-reported behavior of 7-year-old twins. *Frontiers in psychology*, 6, 112. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.00112>
- Knafo-Noam, Ariel. (2016). <https://www.child-encyclopedia.com/prosocial-behaviour>
- Kuhlmeier, V. A., Dunfield, K. A., & O'Neill, A. C. (2014). Selectivity in early prosocial behavior. *Frontiers in Psychology*, 5, 836. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2014.00836>
- Kujawa, A., Klein, D. N., Pegg, S., Weinberg, A. (2020). Developmental trajectories to reduced activation of positive valence systems: A review of biological and environmental contributions, *Developmental Cognitive Neuroscience*, 43. <https://doi.org/10.1016/j.dcn.2020.100791>
- Li, Z., Sturge-Apple, M. L., & Davies, P. T. (2021). Family context in association with the development of child sensory processing sensitivity. *Developmental Psychology*, 57(12), 2165. <https://doi.org/10.1037/dev0001256>
- Little, L. M., Dean, E., Tomchek, S. D., & Dunn, W. (2017). Classifying sensory profiles of children in the general population. *Child: care, health and development*, 43(1), 81-88 <https://doi.org/10.1111/cch.12391>
- Lohndorf, R. T., Vermeer, H. J., Cárcamo, R. A., De la Harpe, C., & Mesman, J. (2019). Preschoolers' problem behavior, prosocial behavior, and language ability in a Latin-American context: The roles of child executive functions and socialization environments. *Early Childhood Research Quarterly*, 48, 36-49. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2019.02.005>
- Lundell, L. J., Grusec, J. E., McShane, K. E., & Davidov, M. (2008). Mother-adolescent conflict: Adolescent goals, maternal perspective-taking, and conflict intensity. *Journal of Research on Adolescence*, 18(3), 555-571. <https://doi.org/10.1111/j.1532-7795.2008.00571.x>
- Mammen, M., & Paulus, M. (2023). The communicative nature of moral development: A theoretical framework on the emergence of moral reasoning in social interactions. *Cognitive Development*, 66, <https://doi.org/10.1016/j.cogdev.2023.101336>.
- Mancini, V. O., Licari, M. K., Alvares, G. A., McQueen, M. C., McIntyre, S., Reynolds, J. E., ... & Williams, J. (2024). Psychosocial wellbeing, parental concerns, and familial impact of children with developmental coordination disorder. *Research in Developmental Disabilities*, 145. <https://doi.org/10.1016/j.ridd.2023.104659>
- Margoni, F., Block, K., Hamlin, K., Zmyj, N., & Schmader, T. (2023). Meta-analytic evidence against sex differences in infants' and toddlers' preference for prosocial agents. *Developmental Psychology*, 59(2), 229. <http://doi.org/10.1037/dev0001421>.
- Marsh, N., Marsh, A. A., Lee, M. R., & Hurlemann, R. (2021). Oxytocin and the neurobiology of prosocial behavior. *The Neuroscientist*, 27(6), 604-619. <https://doi.org/10.1177/1073858420960111>
- Marshall, J., Gollwitzer, A., Mermin-Bunnell, K., Shinomiya, M., Retelsdorf, J., & Bloom, P. (2022). How development and culture shape intuitions about prosocial obligations. *Journal of Experimental Psychology: General*, 151(8), 1866. <https://doi.org/10.1037/xge0001136>
- Martin, A., & Olson, K. R. (2015). Beyond good and evil: What motivations underlie children's prosocial behavior? *Perspectives on Psychological Science*, 10(2), 159-175 <https://doi.org/10.1177/1745691615568998>
- Mason, G., Atkinson, K. A & Gonzalez, L., A. (2023). Emotion socialization parenting interventions targeting emotional competence in young children: A systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. *Clin Psychol Rev*. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2023.102252>.
- Padilla-Walker, L. M., & Carlo, G. (2014). The study of prosocial behavior: Past, present, and future. In L. M. Padilla-Walker & G. Carlo (Eds.), *Prosocial development: A multidimensional approach*, 3-16. US, Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199964772.003.0001>
- Pastorelli, C., Lansford, J. E., Luengo Kanacri, B. P., Malone, P. S., Di Giunta, L., Bacchini, D., ... & Sorbring, E. (2016). Positive parenting and children's prosocial behavior in eight countries. *Journal of child Psychology and Psychiatry*, 57 (7), 824-834. <https://doi.org/10.1111/jcpp.12477>.

- Pastorelli, C., Zuffianò, A., Lansford, J. E., Thartori, E., Bornstein, M. H., Chang, L., ... & Bacchini, D. (2021). Positive youth development: Parental warmth, values, and prosocial behavior in 11 cultural groups. *Journal of youth development: bridging research and practice*, 16 (2-3), 379. <https://doi.org/10.5195/jyd.2021.1026>
- Patel, PG., Gopnik, A. & Meltzoff, N., A. (1997). Words, Thoughts, and Theories. In the series Learning, Development, and Conceptual Change. *Canadian Journal of Linguistics/Revue canadienne de linguistique. Cambridge*, 44 (1),100-101. <https://doi.org/10.1017/S0008413100020879>
- Paulus, M., Becher, T., Christner, N., Kammermeier, M., Gniewosz, B. & Pletti, C. (2024). When do children begin to care for others? The ontogenetic growth of empathic concern across the first two years of life. *Cognitive Development*, 70, 101439. <https://doi.org/10.1016/j.cogdev.2024.101439>
- Paulus, M., Kühn-Popp, N., Licata, M., Sodian, B. & Meinhardt, J. (2013). Neural correlates of prosocial behavior in infancy: different neurophysiological mechanisms support the emergence of helping and comforting. *Neuroimage*, 66, 522-530. <https://doi.org/10.1016/j.neuroimage.2012.10.041>
- Paz, Y., Davidov, M., Orlitsky, T., Hayut, M., Roth-Hanania, R., & Zahn-Waxler, C. (2023). Prosocial behavior in toddlerhood and early childhood: Consistency across subtypes and over time. *Front Psychol*, 14. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.950160>
- Pfeiffer, B., Coster, W., Snethen, G., Derstine, M., Piller, A., & Tucker, C. (2017). Caregivers' perspectives on the sensory environment and participation in daily activities of children with autism spectrum disorder. *The American Journal of Occupational Therapy*, 71(4). <https://doi.org/10.5014/ajot.2017.021360>
- Pfeiffer, B., May-Benson, T., A. & Bodison, S., C. (2018). State of the science of sensory integration research with children and youth. *American Journal of Occupational Therapy* <https://doi.org/10.5014/ajot.2018.721003>
- Piccardi, E. S., & Gliga, T. (2022). Understanding sensory regulation in typical and atypical development: The case of sensory seeking. *Developmental Review*,65. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2022.101037>
- Putnick, D. L., Bornstein, M. H., Lansford, J. E., Chang, L., Deater-Deckard, K., Di Giunta, L., Dodge, K. A., Malone, P. S., Oburu, P., Pastorelli, C., Skinner, A. T., Sorbring, E., Tapanya, S., Uribe Tirado, L. M., Zelli, A., Alampay, L. P., Al-Hassan, S. M., Bacchini, D., & Bombi, A. S. (2018). Parental acceptance–rejection and child prosocial behavior: Developmental transactions across the transition to adolescence in nine countries, mothers and fathers, and girls and boys. *Developmental Psychology*, 54(10), 1881–1890. <https://doi.org/10.1037/dev0000565>
- Putra, I. G. N. E., Astell-Burt, T., Cliff, D. P., Vella, S. A., John, E. E., & Feng, X. (2020). The relationship between green space and prosocial behaviour among children and adolescents: a systematic review. *Frontiers in psychology*, 11, 859. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00859>
- Ramos C, Pereira AF, Feher A, Baptista J. (2023). How does sensitivity influence early executive function? A critical review on hot and cool processes. *Infant Behav Dev.* 73. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2023.101895>
- Samek, A., Cowell, J. M., Cappelen, A. W., Cheng, Y., Contreras-Ibáñez, C., Gomez-Sicard, N., ... & Decety, J. (2020). The development of social comparisons and sharing behavior across 12 countries. *Journal of Experimental Child Psychology*, 192. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2019.104778>.
- Seucan, D. T., Szekely-Copindean, R. D., Ding, X. P., & Visu-Petra, L. (2022). Give and take: A microgenetic study of preschoolers' deceptive and prosocial behavior in relation to their socio-cognitive development. *Acta Psychologica*, 30. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2022.103714>
- Söldner, L., & Paulus, M. (2024). I help, therefore, I am? –A registered report on longitudinal inter-relations of the three-dimensional moral self-concept and prosocial behaviours in preschool children. *British Journal of Developmental Psychology*, 42(2), 257-284. <https://doi.org/10.1111/bjdp.12481>
- Song, Y., Broekhuizen, M. L., & Dubas, J. S. (2020). Happy little benefactor: Prosocial behaviors promote happiness in young children from two cultures. *Frontiers in psychology*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01398>
- Song, Y., Malhotra, S., Broekhuizen, M., Wang, Y., Chen, B. B., & Dubas, J. S. (2021). Prosocial behavior in young preschoolers: a cross-cultural study across The Netherlands, India, and China. *The Journal of Genetic Psychology*, 82(3), 129-148. <https://doi.org/10.1080/00221325.2021.1891857>

- Streit, C., Carlo, G., Knight, GP., White, RMB., & Maiya, S. (2021). Relations Among Parenting, Culture, and Prosocial Behaviors in U.S. Mexican Youth: An Integrative Socialization Approach. *Child Dev*, 92(4):383-397. <http://doi.org/10.1111/cdev.13550>
- Sun, J., Liu, J., Liu, M., Feng, Y., & Li, Y. (2023). Maternal Warmth and Prosocial Behaviors Among Chinese Preschool Children: The Roles of Social Competence Sibling Presence. *Early Education and Development*, 35(4), 691–703. <https://doi.org/10.1080/10409289.2023.2200338>
- Sylva K., Sammons, P., Melhuish, E., Siraj, I., & Brenda, T. (2020). Developing 21st Century Skills in Early Childhood: the contribution of process quality to self-regulation and pro-social behavior. *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft*, <http://doi.org/10.1007/s11618-020-00945-x>
- Tavassoli, N., Dunfield, K., Kleis, A., Recchia, H., & Conto, L. P. (2023). Preschoolers' responses to prosocial opportunities during naturalistic interactions with peers: A cross-cultural comparison. *Social Development*, 32(1), 204-222. <https://doi.org/10.1111/sode.12620>
- Wang, P., Chen, Y., Li, J., & Xu, X. (2025). Evaluation of the Effectiveness of WeChat-Based Continuing Care Services on Maternal Parenting Competence. *Journal of Community Health Nursing*, 42(2), 135-146. <https://doi.org/10.1080/07370016.2025.2449871>
- Wang, X., Auyeung, B., Pan, N., Lin, L. Z., Chen, Q., Chen, J. J., ... & Jing, J. (2022). Empathy, theory of mind, and prosocial behaviors in autistic children. *Frontiers in psychiatry*, 13, <https://doi.org/10.3389/fpsy.2022.844578>
- Warneken, F., & Tomasello, M. (2007) Helping and Cooperation at 14 Months of Age. *Infancy*, 11(3),271-294. <https://doi.org/10.1111/j.1532-7078.2007.tb00227.x>
- Wesarg-Menzel, C., Ebbes, R., Hensums, M., Wagemaker, E., Zaharieva, M. S., Staaks, J. P., ... & Wiers, R. W. (2023). Development and socialization of self-regulation from infancy to adolescence: A meta-review differentiating between self-regulatory abilities, goals, and motivation. *Developmental Review*, 69. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2023.101090>
- Wong, T. K. Y., Konishi, C., & Kong, X. (2021). Parenting and prosocial behaviors: A meta-analysis. *Social Development*, 30(2), 343–373. <https://doi.org/10.1111/sode.12481>
- Wu, Y. E., & Hong, W. (2022). Neural basis of prosocial behavior. *Trends in Neurosciences*,45(10), 749-762. <https://doi.org/10.1016/j.tins.2022.06.008>
- Wu, Z., Zhang, Z., Guo, R., & Gros-Louis, J. (2017). Motivation counts: Autonomous but not obligated sharing promotes happiness in preschoolers. *Frontiers in Psychology*, 8.
- Yavuz, H. M., Dys, S., & Malti, T. (2022). Parental discipline, child inhibitory control and prosocial behaviors: The indirect relations via child sympathy. *Journal of Child and Family Studies*, 31(5), 1276–1289. <https://doi.org/10.1007/s10826-021-02224-7>
- Zephyr L, Cyr C, Monette S, Langlois V, Cyr-Desautels L, Archambault M. (2021). Disinhibited social engagement behaviors in young maltreated children: Dysfunctional behavior of biological parents and child attachment. *Child Abuse Negl*. <http://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104791>.
- Zhang, W., Xiang, S., Dai, H., Ren, M., Shen, Y., Fan, W., & Zhong, Y. (2019). The impact of self-relevance on preschool children's sharing. *Frontiers in Psychology*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01028>